

**Liškiavos piliakalnio (3658), Varėnos r. sav., Liškiavos k.,
2014 m. detaliųjų archeologinių tyrimų
ataskaita**

Darius Balsas

Klaipėda, 2015

Turinys

Įvadas	2
Archeologinių ir istorinių duomenų apžvalga	4
Detaliųjų archeologinių tyrimų eiga.....	7
Išvados	15
Radiniai.....	17
Buitinės keramikos inventorinė lentelė	17
Smulkių keramikos fragmentų lentelė	19
Titnago dirbinių inventorinė lentelė.....	20
Apdegusio molio tinko fragmentų inventorinė lentelė	21
Stiklo dirbinių inventorinė lentelė	21
Gyvūnų kaulų inventorinė lentelė	21
Grafinės medžiagos sąrašas	22
Nuotraukų sąrašas	23
Priedų sąrašas	25
Grafinė medžiaga	26
Planas	26
Brėžiniai	27
Nuotraukos	33
Priedai	54

Ivadas

2014 m. Klaipėdos universiteto Baltijos regiono istorijos ir archeologijos institutas kartu su Lenkijos Mokslų akademijos Archeologijos ir etnologijos institutu tęsė tarptautinį mokslinį projektą, kurio pagrindinė užduotis paskelbti Suražo (Lenkija) ir Liškiavos piliakalnių archeologinių tyrimų medžiagą. Tarptautinio projekto kuratoriai dr. D. Krasnodębski ir dr. G. Zabiela. Projektą finansuoja „Lenkijos respublikos kultūros ir nacionalinio paveldo ministerija“. 2014 m. buvo pratęsti 2013 metų archeologiniai tyrimai Liškiavos piliakalnyje (vadovas D. Balsas).

2014 m. Liškiavos detaliųjų archeologinių tyrimų metu siekta nedidelės apimties archeologinių tyrimų pagalba patikslinti esamus mokslinius duomenis apie piliakalnyje ir jo papėdėje esančius kultūrinius sluoksnius, jų stratigrafiją ir chronologiją, paimti kultūrinio sluoksnio mėginius C14 datavimui, fosfatų, sunkiųjų metalų bei paleobotaniniams tyrimams. Naujai surinkti moksliniai tyrimų duomenys bus panaudoti interpretuojant ir publikuojant ankstesnių archeologinių tyrimų medžiagą.

2014 metų tyrimams vadovavo archeologas Darius Balsas. Leidimas vykdyti detaliuosius archeologinius tyrimus Nr. 260 išduotas Kultūros paveldo departamente 2014-07-22 (žr. priedą nr. 1), pagal Mokslinės archeologinės komisijos (MAK) posėdyje patvirtintą tyrimų projektą (žr. priedą nr. 2). Fiksaciją vykdė šios ataskaitos autorius bei archeologai Marius Petkus ir Andrius Milius. Brėžinius braižė D. Balsas. Visi foto ir grafinės fiksacijos duomenys saugomi Klaipėdos universiteto Baltijos regiono istorijos ir archeologijos instituto (toliau KU BRIAI) archyve. Tyrimų metu naudotas metalo detektorius Garrett AT Pro. Perkamų kampų koordinatės nustatytos su DGPS imtuvu – *Trimble R8* (koordinačių sistema LKS-94).

Osteologinės medžiagos pirminę analizę atliko Klaipėdos universiteto Baltijos regiono istorijos ir archeologijos instituto (toliau KU BRIAI) Bioarcheologijos laboratorijai (vadovas prof. dr. Linas Daugnora). Radiokarbono ir geocheminiai mėginiai perduoti tyrimams į Lenkijos Mokslų akademijos Archeologijos ir Etnologijos institutą.

Archeologiniai radiniai perduoti saugojimui į Lietuvos nacionalinį muziejų Vilniuje (žr. priedą nr. 3).

Ataskaita išspausdinta 3 egzemplioriais – du ataskaitos egzemplioriai pateikti KPD Kontrolės skyriui, trečia kopija su radiniais perduoti Lietuvos nacionalinį muziejų Vilniuje.

Archeologinių ir istorinių duomenų apžvalga

1962 m. piliakalnį tyrinėjo V. Daugudis ir K. Mekas, archeologinių tyrimų ataskaita nėra išlikusi. Šių tyrimų apibendrinti duomenys savo metu buvo publikuoti. Tyrinėjimų metu aptiktas iki 1,3 m storio kultūrinis sluoksnis, fiksuotos dviejų mūrinių bokštų vietos, aptikta molinių plytų ir kalkių duobė. (Mekas, K. Liškiavos pilis. *Mokslas ir gyvenimas*. Vilnius, 1963, Nr. 10, p. 29 – 31; Mekas, K. Liškiavos pilis. *Lietuvos pilys*. Vilnius, 1971, p. 241 – 244).

1975 ir 1977 m. J. Markelevičius piliakalnyje ištyrė apie 250 m² dydžio plotą, aptiko iki 1,5 m storio kultūrinį sluoksnį, kurį datavo III a. pr. Kr. – IX a. po Kr. Taip pat aptikti medinių įtvirtinimų pėdsakai. Medinė pilis keletą kartų degusi. Mūrinės statybos pėdsakų aikštelės P, Š ir R dalyse neaptikta. Nustatyta, kad medinė pilis apleista IX – X a. prad., mūrinė pilis statyta XIV a. pab. – XV a. Ji buvo neužbaigta. 1977 m. tyrimų metu patikslintas kultūrinio sluoksnio paplitimas. Kultūrinis sluoksnis aptiktas piliakalnio aikštelėje, rytiniame ir vakariniame šlaite, bei įduboje į vakarus nuo piliakalnio. Kultūrinio sluoksnio nerasta pietinėje piliakalnio papėdėje, pietiniame šlaite ir gūbryje į vakarus nuo piliakalnio, bei jis sunaikintas šiaurinėje piliakalnio papėdėje (Markelevičius, J. *Liškiavos piliakalnyje (Varėnos raj.) 1962 m. archeologinių tyrinėjimų metu surinktų radinių sąrašas*. V., 1976, Nr. 542; Markelevičius, J. *1975 m. Liškiavos /Varėnos raj./ piliakalnio ir alkakalnio archeologinių tyrimų ataskaita /1 dalis/*. V., 1976, Nr. 766; Markelevičius, J. *1975 m. Liškiavos /Varėnos raj./ piliakalnio ir alkakalnio archeologinių tyrimų ataskaita /2 dalis/*. V., 1976, Nr. 766A; Markelevičius, J. *Žemės darbu, atliktų tvarkant Liškiavos piliakalnius ir jų aplinką, archeologinės priežiūros ir fiksacijos ataskaita*. V., 1977, Nr. 576A).

2005 m. piliakalnyje buvo atlikti žvalgymai. Žvalgytas 63 m² plotas. R šlaito laiptų vietoje žvalgytas 41 m ilgio ruožas, kur abipus laiptų buvo iškasti 40 – 60 cm gylio ir 60 cm pločio drenažo grioviai. Aptiktas nuslinkęs iki 70 cm storio kultūrinis sluoksnis su grublėtosios keramikos šukėmis, datuojamas I tūkst. Aikštelėje, abipus tako, iškasti 13 m ilgio, 50 cm pločio ir 40 cm gylio drenažiniai grioveliai. Po 10 – 15 cm storio velėnos sluoksniu fiksuotas gelsvai pilkas maišytas smėlis be jokių radinių (Zalepūgienė, A. *Liškiavos piliakalnis ir alkakalnis. Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 2005 metais*. Vilnius, 2006, p. 59 – 60; Zalepūgienė, A. *Liškiavos piliakalnio (A204/P) ir Alkakalnio (M25K) (Merkinės sen., Varėnos r.) 2005 m. archeologinių žvalgymų ataskaita*.).

Taipogi 1975 – 1977 m. buvo atlikti tyrimai šalia piliakalnio esančioje kalvoje (ataskaitose vadinama Alkakalniu, šiuo metu tai yra saugoma Liškiavos dvarvietės bei Kalno ir akmens teritorija). 1975 m. tyrimų metu ištirtas 590 m² plotas, aptiktas XV – XVII a. kultūrinis sluoksnius, bei Nemuno pakrantėje rastas pėduotasis akmuo. Nustatyta, kad kalvoje nuo XV a. II – osios pusės stovėjusi bažnyčia, kuri sudegė XVI a. viduryje. Po gaisro ji buvo atstatyta. Bažnyčių aplinkoje rasta palaidojimų. Nuo XVII a. kalvoje buvo pastatyti dvaro rūmai. 1977 m. buvo stebimi kalvos tvarkymo darbai, kurių metu kultūrinis sluoksnius fiksuotas po supustyto smėlio sluoksniu. Taip pat aptiktas sunaikintas kultūrinis sluoksnius šiaurinėje ir rytinėje alkakalnio papėdėse (Markelevičius, J. 1975 m. *Liškiavos /Varėnos raj./ piliakalnio ir alkakalnio archeologinių tyrimų ataskaita /I dalis/*. V., 1976, Nr. 766; Markelevičius, J. *Žemės darbų, atliktų tvarkant Liškiavos piliakalnių ir jų aplinką, archeologinės priežiūros ir fiksacijos ataskaita*. V., 1977, Nr. 576A).

2013 m. minėto projekto metu Liškiavos piliakalnyje buvo atlikti detalieji archeologiniai tyrimai. Tyrimai buvo vykdomi dviem etapais. I-ojo etapo metu gegužės mėn. Liškiavos piliakalnio aikštelėje buvo atlikti topografiniai matavimai ir geofizikiniai tyrimai. Tyrimus atliko prof. K. Misiewicz su cezio magnetometru "Geometrics G858 Magmapper". II-ojo etapo metu, remiantis geofizikinių žvalgymų duomenimis, vyko nedidelės apimties detalieji archeologiniai tyrimai, siekiant nustatyti geomagnetinių tyrimų metu fiksuotų linijinių struktūrų kilmę ir paskirtį.

Tyrimų metu piliakalnio aikštelėje buvo atlikti žvalgymai apie 1870 m² dydžio plote, ištirtos dvi 2x5 m dydžio perkastos. Žvalgymų metu piliakalnyje buvo atlikti geomagnetiniai tyrimai. Geomagnetinių tyrimų metu aptikta anomalijų rekonstruoto bokšto aplinkoje. Taip pat fiksuotos linijinės ir lokalsios anomalijos – šių anomalijų vietose tirtos perkastos. Geomagnetinių tyrimų metu užfiksuotų linijinių struktūrų, spėjamo piliakalnio šlaite buvusio pylimo versija nepasitvirtino. Archeologinių tyrimų metu šioje vietoje užfiksuota geologinė struktūra – įžemio smėlio fone pilkos spalvos žvyro intarpas.

Piliakalnyje ištirtos dvi 2x5 m dydžio perkastos nr. 9 ir nr.10, iš viso bendras 20 m² plotas. Perkastose fiksuotas nuo 7 iki 105 cm storio I tūkst. po Kr. viduriu - II tūkst. pradžia datuojamas kultūrinis sluoksnius. Tyrimų metu rasta ir inventorinta 181 vnt. radinių, iš jų 6 individualūs radiniai, 167 vnt. lipdytos ir žiestos keramikos šukių, 13 vnt. molio tinko ir 1 vnt. metalo lydymo šlako gabaliukas,

gyvūnų kaulų. Perkasoje nr. 9, įžemio fone fiksuotos 3 duobės, kurios yra pusapvalės arba apskritimo formos, nuo 39x42 iki 52x121 cm skersmens ir nuo 10 iki 105 cm gylio. Duobė nr. 1 aptikta 0,5 m gylyje (H_{abs} 100,99 m) ir yra 52x121 cm dydžio pusapvalės formos su nedegto rausvo molio sluoksniu centrinėje dalyje. Įgilinta iki 105 cm gylio, kraštai nuolaidūs, dugnas plokščias. Duobė užpildyta juoda degėsinga žeme su nedegto molio intarpu viršutinėje dalyje. Duobėje rasta lipdytos keramikos šukių. Duobė nr.2 aptikta 0,6 m gylyje (H_{abs} 100,79 m) ir yra 39x42 cm skersmens, apskritimo formos, plokščiu dugnu, apie 10 cm įgilinta į įžemį. Duobėje archeologinių radinių nerasta. Duobė nr.3. fiksuota 0,55 m gylyje (H_{abs} 100,45 m) ir yra 48x96 cm skersmens, pusapvalės formos. Įgilinta iki 70 cm gylio su nuožulniais kraštais ir pusapvaliu, šiek tiek smailėjančiu dugnu. Duobė užpildyta juoda degėsinga žeme. Duobėje rastos akmeninės trinamosios garnos. Taip pat duobėje aptiktas kaulo rago dirbinio ruošinys, keramikos lygiu ir grublėtu paviršiumi, molio tinko, gyvūnų kaulų (Balsas, D. *Liškiavos piliakalnio (3658) teritorijos, Varėnos r. sav., Liškiavos k., 2013 m. detaliųjų archeologinių tyrimų ataskaita*. Klaipėda, 2014).

Tiesioginių istorinių duomenų apie Liškiavos pilį nėra žinoma. Manoma, kad Liškiavos piliakalnyje buvo pradėta statyti mūrinė pilis, tačiau po 1410 m. Žalgirio mūšio pilies statymas buvo sustabdytas. K. Mekas su Liškiavos pilimi sieja 1407 m. Vytauto susirašinėjimą su ordinu, kuriame minimas mūrininkas iš Karaliaučiaus. Mūrininkas palikęs pradėtą statyti pilį išsiprašė leidimo išvykti į Karaliaučių. Laiške prašoma atsiųsti mūrininką pradėtai statybai užbaigti (Mekas, K. *Liškiavos pilis. Lietuvos pilys*. Vilnius, 1971, p. 243; Tarasenska, P. *Užnemunės krašto piliakalniai*. Vilnius, 1997, p. 159).

Detaliųjų archeologinių tyrimų eiga

2014 m. detalieji archeologiniai tyrimai buvo atlikti Liškiavos piliakalnio (3658) aikštelėje ir papėdėje. Piliakalnis yra įrengtas atskiroje kalvoje, Nemuno kairiajame krante. Aikštelė yra keturkampė, pailga R-V kryptimi, 100x50 m dydžio, kiek smalesniu R galu. Aikštelėje žemės paviršiuje matomi iki 1 m skersmens akmenys. Šlaitai statūs, vakarinis 6 m aukščio, pietinis – 30 m. Aikštelės PV pusėje yra iš akmenų mūrytas 11,5 m skersmens bokštas su 3,5 m storio sienomis. ŠV aikštelės dalyje, 27 m į Š nuo šio bokšto iškasta didelė duobė kitam bokštui, tačiau jis nepastatytas, padėti tik keturkampiai pamatai. Duobės kastos ir bokštus jungiančioms sienoms. P piliakalnio šlaitas erodavęs. Aikštelė dirvonuoja, Š šlaite auga smarkiai praretintos pušys, veši erškėtrožių krūmai. R šlaite įrengti laiptai. V, ŠR, R, Š pašlaitėse, 1 ha plote, yra papėdės gyvenvietė (http://www.piliakalniai.lt/piliakalnis.php?piliakalnis_id=723).

2014 m. Liškiavos piliakalnyje buvo ištirtos dvi perkasos nr. 11 ir 12 – 2x5 m dydžio. Iš viso ištirtas bendras 20 m² dydžio plotas (žr. planą nr. 1). Perkasų numeracija tęstinė nuo 2013 m. tyrimų.

Perkasa nr. 11 tirta piliakalnio aikštelės ŠR dalyje, apie 56,7 m į ŠR (47⁰ kai Š=0) nuo mūrinio bokšto ŠR kampo ir apie 35,35 m į ŠR nuo 2013 m. ištirtos perkasos Nr. 10 (žr. planą nr. 1, nuotraukas nr. 1, 2). Perkasos Š kraštas yra apie 1,5 m nuo piliakalnio aikštelės krašto. Perkasos nr. 11 vieta parinkta šalia 1975 m. J. Markelevičiaus tirtos perkasos Nr. 3, siekiant patikrinti minėto tyrėjo hipotezę. 1975 m. perkasoje aptiktame kultūriniame sluoksnyje fiksuota molio ir smėlio priemaišų. Šios priemaišos hipotetiškai interpretuotos kaip nesudėtingos medinės pilies gynybinės užtvartos liekanos. Dėl tirtos siauros 1 m pločio perkasos apimties ši užtvarta nebuvo plačiau ištirta ir nenustatyta šios užtvartos konstrukcija (Markelevičius, J. 1975 m. *Liškiavos /Varėnos raj./ piliakalnio ir alkakalnio archeologinių tyrimų ataskaita /1 dalis/*. V., 1976, Nr. 766. p. 9). Tyrimų vieta šiuo metu yra tankiai apaugusi žole, medžiais ir krūmais. Žemės paviršius perkasos vietoje žemėja P-Š kryptimi nuo 109,52–109,39 m H_{abs} aukščio iki 109,09–109,18 m H_{abs}.

Perkasos nr. 11 kampų koordinatės ir aukščiai (LKS 94):

Kampo Nr.	X (šiaurės plotuma)	Y (rytų ilguma)	Z (aukštis)
--------------	------------------------	--------------------	----------------

1.ŠV	502884,36	5993811,98	109,09
2.ŠR	502886,3	5993811,91	109,18
3.PR	502886,32	5993806,64	109,52
4.PV	502884,26	5993806,65	109,39

Perkasa nr. 12 tirta ŠR piliakalnio papėdės dalyje, apie 20 m į ŠR nuo piliakalnio šlaito ir apie 35,6 m į pietus nuo kelio (žr. planą nr. 1; nuotraukas nr. 19, 20). Į P ir PR nuo perkastos yra įrengta automobilių stovėjimo aikštelė. Tyrimų metu siekta nustatyti papėdės gyvenvietės egzistavimo faktą ir chronologiją. 1975 ir 1977 m. J. Markelevičiaus tyrė tik piliakalnio V, ŠR, R, Š pašlaitėse. Šiose vietose fiksuotas kultūrinis sluoksnis, toliau nuo piliakalnio esančioje papėdėje nebuvo tirta, todėl nėra žinoma ar šioje piliakalnio papėdės dalyje egzistavo senovės gyvenvietė. Žemės paviršius tyrimų vietoje yra lygus, reljefas nežymiai kyla Š-P kryptimi nuo 90,31 m iki 90,57 m H_{abs} .

Perkastos nr. 11 kampų koordinatės ir aukščiai (LKS 94):

Kampo Nr.	X (šiaurės plotuma)	Y (rytų ilguma)	Z (aukštis)
1.ŠV	503000,74	5993834,04	90,31
2.ŠR	503002,9	5993834,08	90,32
3.PR	503002,66	5993828,79	90,52
4.PV	503000,64	5993828,73	90,57

Perkastos orientuotas kraštais į pasaulio šalis, tyrimų metu jų plotas suskirstytas į 1x1 m dydžio kvadratus. Š ir P kraštinės pažymėtos raidėmis A–B, V ir R – skaičiais 1–5.

Perkasa nr. 11

Kastuvais nuėmus 20–25 cm storio velėnos ir paviršinio pilko dirvožemio su medžio šaknimis sluoksnį, visame perkastos plote atidengtas juodos degėsingos žemės – kultūrinio sluoksnio paviršius (H_{abs} apie 109,25-108,9 m) (žr. nuotraukas nr. 3, 4). Pilko dirvožemio sluoksnyje jokių struktūrų nepastebėta, tačiau rasti

radiniai – keturios didesnės brūkšniuotosios keramikos šukės ir keliolika smulkių, aptrupėjusių šukelių lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi (žr. buitinės keramikos inventorinė lentelė, inv. nr. 182-185; smulkių keramikos fragmentų lentelė nr. 1-3; nuotrauką nr. 35). Taipogi rasti trys titnaginiai dirbiniai (žr. titnago dirbinių inventorinė lentelė, inv. nr. 206, 208, 209; nuotrauką nr. 36), vienas molio tinko fragmentas (žr. apdegusio molio tinko fragmentų inventorinė lentelė, inv. nr. 210).

Giliau sluoksnis preparuotas mentelėmis. Nustatyta, kad kultūrinis sluoksnis storėja Š-P kryptimi, einant nuo piliakalnio aikštelės link šlaito. Perkasos pietinėje dalyje, kv. A-B/5, sluoksnio storis siekia tik 6-15 cm. Šioje perkasoje dalyje įžemis – gelsvas smėlis su rusvo žvyro intarpais pasiektas maždaug 0,3 m gylyje (H_{abs} apie 109,15-109,1 m) (žr. nuotraukas nr. 5-8; brėžinys nr. 1). Centrinėje perkasoje dalyje (kv. A-B/3-4) sluoksnio storis siekia apie 20-30 cm, o įžemis atidengtas maždaug 0,4-0,5 m gylyje (H_{abs} apie 109,8-108,9 m) (žr. nuotraukas nr. 9, 10; brėžinys nr. 1).

0,4-0,5 m gylyje (H_{abs} apie 108,7-108,65 m), šiaurinėje perkasoje dalyje (kv. A-B/1-2), aptikta nuo 3x5x6 iki 9x12x18 cm dydžio apdegusių ir suskeldėjusių akmenų koncentracija. Ties perkasoje R sienoje, kv. B/1-2, akmenys sudaro apie 110 cm skersmens netaisyklingą apskritimą (žr. nuotraukas nr. 11, 12). Gausus degusių kiekis šio akmenų apskritimo aplinkoje liudytų, kad šioje vietoje buvęs židinytis, kuris buvo paskleistas. Šalia perkasoje ŠR kampo (kv. B/1) aptikti trys nuo 7x8x9 iki 9x10x15 cm dydžio akmenys, o ties V sienoje (kv. A/2 ir A/3 sandūra) rasti dar penki nuo 3x4x6 iki 6x7x9 cm dydžio akmenys. Užfiksavus akmenų struktūrą, giliau mentelėmis buvo preparuojamas kultūrinis sluoksnis. Likusioje perkasoje dalyje (kv. A-B/1-2), įžemis atidengtas 0,6-0,65 m gylyje (H_{abs} apie 108,55-108,5 m) (žr. nuotraukas nr. 13, 14).

Kultūriniame sluoksnyje daugiausia rasta buitinės keramikos fragmentų – apie 20 vnt. didesnių šukių ir apie 45 vnt. smulkių, aptrupėjusių šukelių (žr. buitinės keramikos inventorinė lentelė, inv. nr. 186-205; smulkių keramikos fragmentų lentelė nr. 4-14; nuotrauką nr. 35). Daugiausia (apie 80%) šukių yra brūkšniuotu paviršiumi. Ši keramika pagaminta iš molio masės su vidutinio ir stambaus dydžio grūsto akmenų priemaišomis, degtos mišrioje aplinkoje, jų brūkšniuotumas negilus. Dalis šukių brūkšniuota ir vidinė pusė. Mažiau keramikos rasta lygiu paviršiumi. Lygi keramika pagaminta iš molio masės su smulkiomis ir stambiomis grūsto akmenų priemaišomis. Rasta viena šukė su brūkšniuota vidine puse. Taipogi rastas

vienas titnaginis dirbinys (žr. titnago dirbinių inventorinė lentelė, inv. nr. 207; nuotrauką nr. 36) ir gyvūnų kaulų (žr. gyvūnų kaulų inventorinė lentelė, nr. 1-2).

Siekiant nustatyti chronologiją, C14 tyrimams, kv. A/1 ir A/2, 0,4 ir 0,55 m gyliuose, iš kultūrinio sluoksnio buvo paimti sudegusios medžio anglies mėginiai. Geocheminiams tyrimams iš perkamos vakarinės sienelės, kv. A/4 ribose buvo paimti grunto mėginiai. Grunto mėginiai buvo imami atsižvelgiant į grunto sandarą ir spalvos pokyčius – iki 0,2 m gylio vyravo pilkos žemės dirvožemis, nuo 0,2 iki 0,4 m – juoda degėsinga žemė, gyčiau iki 0,7 m gylio seka gelsvas smėlis su rusvu žvyru. Tyrimams buvo paimti 5 mėginiai iš vieno vertikalaus profilio minėtame kvadrato. Radiokarbono ir geocheminiai mėginiai perduoti tyrimams į Lenkijos Mokslų akademijos Archeologijos ir Etnologijos institutą.

Po tyrimų perkama buvo užkasta (žr. nuotrauką nr. 33).

Perkamos nr. 11 sienelių pjūviai

Perkamos nr. 11 sienelės, pradedant nuo ŠV perkamos kampo, pažymėtos taip: Š sienelė A-B/1, R – B/1-5, P – B-A/5 ir V – A/5-1. Bendras ploto sienų pjūvių ilgis – 14 m.

Š sienos pjūvis

Pjūvio ilgis 2 m. Jį sudaro atkarpa A-B/1 (žr. nuotrauką nr. 15; brėžinys nr. 2). Žemės paviršių pjūvio vietoje dengia iki 5 cm storio velėnos sluoksnis. Giliau yra iki 20 cm storio pilkos žemės sluoksnis. Kultūrinis sluoksnis prasideda 0,2-0,25 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Jo storis kv. B/1 yra 35 cm, dalyje kv. A/1 siekia 25 cm, o ties pjūvio V kraštu išstorėja iki 45 cm storio. Įžemis – gelsvas smėlis su rusvu žvyru fiksuotas 0,45-0,6 m (H_{abs} 108,65–108,55 m) gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus.

R sienos pjūvis

Pjūvio ilgis 5 m. Jį sudaro atkarpa A/1-5 (žr. nuotrauką nr. 16; brėžinys nr. 3). Žemės paviršius pjūvio vietoje nėra lygus – kv. B/5 aukštis yra 109,52 m H_{abs} , o kv. B/1 leidžiasi iki 109,18 m H_{abs} aukščio. Žemės paviršių pjūvio vietoje dengia

iki 12 cm storio velėnos sluoksnis Giliau yra 15-20 cm storio pilkos žemės sluoksnis. Kultūrinis sluoksnis prasideda 0,25-0,3 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Sluoksnio storis kv. B/4-5 siekia 15-20 cm. Kv. B/3 ir B/4 fiksuoti kultūrinio sluoksnio pagilėjimai, jų storis sudaro apie 45 cm. Kv. B/1-2 sluoksnis yra iki 50 cm storio. Įžemis – gelsvas smėlis su rusvu žvyru pjūvyje fiksuotas 0,3–0,65 m (H_{abs} 109,13-108,53 m) gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus.

P sienos pjūvis

Pjūvio ilgis 2 m. Jį sudaro atkarpa B-A/5 (žr. nuotrauką nr. 17; brėžinį nr. 2). Žemės paviršius pjūvio vietoje nėra lygus – ties perkasos R kraštu aukštis yra apie 109,52 m, o ties V kraštu pažemėja iki 109,39 m H_{abs} aukščio. Žemės paviršių pjūvio vietoje dengia iki 6 cm storio velėnos sluoksnis. Po juo yra 20 cm storio pilkos žemės sluoksnis. Kultūrinis sluoksnis fiksuotas tik pjūvio kraštuose 0,2-0,3 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Kv. B/5, ties pjūvio R kraštu, kultūrinio sluoksnio storis yra 6 cm, o kv. A/5 – 15 cm. Įžemis – gelsvas smėlis su rusvu žvyru pjūvyje fiksuotas 0,3-0,35 m (H_{abs} 109,15–108,53 m) gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus.

V sienos pjūvis

Pjūvio ilgis 5 m. Jį sudaro atkarpa A/5-1 (žr. nuotrauką nr. 18; brėžinį nr. 3). Žemės paviršius pjūvio vietoje žemėja P–Š kryptimi, ties perkasos kv. A/5 aukštis yra apie 109,39 m H_{abs} , o kv. A/1 paviršius yra apie 30 cm žemiau (H_{abs} apie 109,09 m). Žemės paviršių pjūvio vietoje dengia iki 12 cm storio velėnos sluoksnis Giliau yra 15-20 cm storio pilkos žemės sluoksnis. Kultūrinis sluoksnis prasideda 0,2-0,3 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Sluoksnio storis kv. A/4-5 siekia 15-20 cm, o kv. B/1-2 sluoksnis išstorėja iki 45 cm storio. Įžemis – gelsvas smėlis su rusvu žvyru pjūvyje fiksuotas 0,3-0,65 m (H_{abs} 109,05–100,08 m) gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus.

Perkasa Nr.12

Kastuvais nuėmus 7-9 cm storio velėnos ir 10-20 cm storio permaišyto šviesiai rudo priesmėlio sluoksnį, iki 0,55-0,6 m gylio nuo dabartinio žemės paviršiaus (H_{abs} 89,95–89,9 m) fiksuoti XX a. antrojoje pusėje suformuoti permaišyti priesmėlio, smėlio ir molio sluoksniai (I horizontas). Sluoksniai suformuoti lyginant šalia piliakalnio esantį reljėvą, bei tiesiant kelią, kuris yra į Š nuo piliakalnio. I kultūrinio sluoksnio sudaro 7-11 cm storio gelsvo molio tarp sluoksnis (žr. nuotraukas nr. 21-23). Giliau seka 8-20 cm storio pilkšvo priesmėlio ir iki 20 cm storio permaišyto gelsvo smėlio sluoksniai. Šiuose sluoksnyje rasta XX a. antrosios pusės geležinių dirbinių, butelių duženų ir t.t.

Nuo 0,45-0,6 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus (H_{abs} 89,95–89,9 m) fiksuotas apie 25 cm storio pilkšvo priesmėlio sluoksnis (II horizontas) (žr. nuotrauką nr. 24-25). Sluoksnyje rastas 21 vnt. grubiai žiestų ir lipdytų molinių puodų šukių, bei 24 vnt. smulkių šukelių (žr. buitinės keramikos inventorinė lentelė, inv. nr. 211-231; smulkių keramikos fragmentų lentelė nr. 15-22; nuotrauką nr. 38). Keramiką pagaminta iš molio masės, kurioje gausu smulkių grūsto akmens ir smėlio priemaišų. Didžioji dalis puodų paviršius yra juodos spalvos, jie degti redukciniėje aplinkoje, kita dalis šukių yra tamsiai rudu paviršiumi. Viena šukė dengta skaidria ruda glazūra. Taip pat rastas vienas langų stiklo fragmentas (žr. stiklo dirbinių inventorinė lentelė, inv. nr. 232; nuotrauką nr. 37), bei gyvūnų kaulų (žr. gyvūnų kaulų inventorinė lentelė, nr. 3-6).

Giliau fiksuotas iki 3 cm storio supustyto smulkaus gelsvo smėlio tarp sluoksnis, po kuriuo atidengtas smulkaus pilko smėlio sluoksnio paviršius (III horizontas) (žr. nuotrauką nr. 26). Šio sluoksnio apatinė riba pasiekta 0,95–1 m gylyje (H_{abs} 89,7–89,65 m) nuo dabartinio žemės paviršiaus. Sluoksnyje rasta 18 vnt. grubiai žiestų ir lipdytų buitinės keramikos šukių, bei 21 vnt. smulkių šukelių (žr. buitinės keramikos inventorinė lentelė, inv. nr. 233-250; smulkių keramikos fragmentų lentelė nr. 23-26; nuotrauką nr. 39). Aptiktų puodų šukės yra neglazūruotos, vienas fragmentas puoštas horizontalių linijų ornamentu. Rastas vienas lėkštės fragmentas, kuris dekoruotas balta glazūra su žaliu augaliniu ir rudu linijiniu ornamentu. Be keramikos surikta ir gyvūnų kaulų (žr. gyvūnų kaulų inventorinė lentelė, nr. 7).

Įsigylinus iki 0,95–1,05 m gylio nuo dabartinio žemės paviršiaus visame perkamos plote atidengtas įžemis – rupus rausvas smėlis (žr. nuotrauką nr. 27-28).

Po tyrimų perkasa buvo užkasta (žr. nuotrauką nr. 34).

Perkasos nr. 12 sienelių pjūviai

Perkasos nr. 12 sienelės, pradedant nuo ŠV perkamos kampo, pažymėtos taip: Š sienelė A-B/1, R – B/1-5, P – B-A/5 ir V – A/5-1. Bendras ploto sienų pjūvių ilgis – 14 m.

Š sienos pjūvis

Pjūvio ilgis 2 m. Jį sudaro atkarpa A-B/1 (žr. nuotrauką nr. 29; brėžinys nr. 4). Žemės paviršių pjūvio vietoje dengia iki 9 cm storio velėnos sluoksnis. Giliau yra iki 10 cm storio permaišyto šviesiai rudo priesmėlio sluoksnis. Po juo kv. B/1 fiksuotas 3 cm storio gelsvo molio tarp sluoksnis. Nuo 0,2-0,25 m gylio visame pjūvyje yra 10 cm storio pilkšvo priesmėlio ir 15 cm storio permaišyto gelsvo smėlio sluoksniai. Giliau seka 15-20 cm storio dar vienas pilkšvo priesmėlio sluoksnis. Nuo 0,9 m gylio yra 25 cm storio smulkaus pilko smėlio sluoksnis. Įžemis – rupus rausvas smėlis pjūvyje fiksuotas 1,05 m (H_{abs} 89,45 m) gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus.

R sienos pjūvis

Pjūvio ilgis 5 m. Jį sudaro atkarpa A/1-5 (žr. nuotrauką nr. 30; brėžinys nr. 5). Žemės paviršius pjūvio vietoje nežymiai kyba Š-P kryptimi nuo 90,32 m iki 90,52 m H_{abs} aukščio. Žemės paviršių pjūvio vietoje dengia iki 11 cm storio velėnos sluoksnis. Giliau yra iki 20 cm storio permaišyto šviesiai rudo priesmėlio sluoksnis. Po juo fiksuotas iki 10 cm storio gelsvo molio tarp sluoksnis. Nuo 0,25-0,3 m gylio visame pjūvyje yra apie 10 cm storio pilkšvo priesmėlio ir 20 cm storio permaišyto gelsvo smėlio sluoksniai. Giliau seka 20-25 cm storio dar vienas pilkšvo priesmėlio sluoksnis. Nuo 0,7-0,8 m gylio fiksuoti iki 3 cm storio smulkaus gelsvo smėlio tarp sluoksnis. Po juo yra 20-25 cm storio smulkaus pilko smėlio sluoksnis. Įžemis – rupus rausvas smėlis pjūvyje fiksuotas 0,95-1,05 m (H_{abs} 89,4-89,35 m) gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus.

P sienos pjūvis

Pjūvio ilgis 2 m. Jį sudaro atkarpa B-A/5 (žr. nuotrauką nr. 31; brėžinį nr. 4). Žemės paviršių pjūvio vietoje dengia iki 6 cm storio velėnos sluoksnis. Giliau yra iki 25 cm storio permaišyto šviesiai rudo priesmėlio sluoksnis. Po juo fiksuotas 5 cm storio gelsvo molio tarp sluoksnis. Nuo 0,4 m gylio visame pjūvyje yra 11 cm storio pilkšvo priesmėlio ir 11 cm storio permaišyto gelsvo smėlio sluoksniai. Giliau seka iki 30 cm storio dar vienas pilkšvo priesmėlio sluoksnis. Nuo 0,6 m gylio fiksuoti 5 cm storio gelsvo molio ir 9 cm storio smulkaus gelsvo smėlio tarp sluoksniai. Po jais yra 20 cm storio smulkaus pilko smėlio sluoksnis. Įžemis – ropus rausvas smėlis pjūvyje fiksuotas 0,95 m (H_{abs} 89,4 m) gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus.

V sienos pjūvis

Pjūvio ilgis 2 m. Jį sudaro atkarpa B-A/5 (žr. nuotrauką nr. 32; brėžinį nr. 5). Žemės paviršių pjūvio vietoje dengia iki 6 cm storio velėnos sluoksnis. Giliau yra iki 25 cm storio permaišyto šviesiai rudo priesmėlio sluoksnis. Po juo fiksuotas 5 cm storio gelsvo molio tarp sluoksnis. Nuo 0,4 m gylio visame pjūvyje yra 11 cm storio pilkšvo priesmėlio ir 11 cm storio permaišyto gelsvo smėlio sluoksniai. Giliau seka iki 30 cm storio dar vienas pilkšvo priesmėlio sluoksnis. Nuo 0,6 m gylio fiksuoti 5 cm storio gelsvo molio ir 9 cm storio smulkaus gelsvo smėlio tarp sluoksniai. Po jais yra 20 cm storio smulkaus pilko smėlio sluoksnis. Įžemis – ropus rausvas smėlis pjūvyje fiksuotas 0,95 m (H_{abs} 89,4 m) gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus.

Išvados

2014 m. rugsėjo mėn. Liškiavos piliakalnyje (3658) vyko detalieji archeologiniai tyrimai. Tyrimų metu buvo ištirtos dvi 2x5 m dydžio perkastos nr. 11 ir 12, iš viso ištirtas bendras 20 m² dydžio plotas.

Piliakalnio aikštelėje aptiktas 6-50 cm storio I tūkst. prieš Kr. – I tūkst. po Kr. viduriu datuojamas kultūrinis sluoksnis. Piliakalnio papėdėje fiksuotas 95-105 cm storio XVII a. pradžios – XX a. antrosios pusės sluoksnis. Tyrimų metu rasti 172 vnt. radinių, iš jų 166 vnt. buitinės keramikos šukės, 4 vnt. titnago dirbinių, gyvūnų kaulų ir t.t. Archeologiniai radiniai perduoti saugojimui į Lietuvos nacionalinį muziejų Vilniuje.

Atlikus tyrimus nustatyta:

1. Tirtoje piliakalnio aikštelės dalyje, perkasoje nr. 11, fiksuotas 6–50 cm storio kultūrinis sluoksnis. Sluoksnis pagal aptiktus radinius datuojamas I tūkst. prieš Kr. – I tūkst. po Kr. viduriu. Sluoksnyje 0,4-0,5 m gylyje atidengta nuo 3x5x6 iki 9x12x18 cm dydžio apdegusių ir suskeldėjusių akmenų koncentracija. Akmenys sudaro apie 110 cm skersmens netaisyklingą apskritimą, kuris žymi buvusio židinio vietą.

2. Deja, 2014 m. tyrimų metu nepavyko patvirtinti J. Markelevičiaus hipotezės, kad kultūriniame sluoksnyje yra išlikusios piliakalnio aikštelės pakraštyje buvusios medinės užtvartos liekanos. Sluoksnyje neaptikta molio ir smėlio priemaišų, kurias 1975 m. fiksavo J. Markelevičius, bei nerasta jokių įgilintų struktūrų.

3. Tirtoje piliakalnio papėdės dalyje, perkasoje nr. 12, fiksuotas 95-105 cm storio kultūrinis sluoksnis. Sluoksnyje išskirti trys horizontai – I horizontas datuojamas XX a. antrąja puse, II horizontas – XVIII a., III horizontas – XVII a. pradžia-XVII a. pabaiga. Kultūrinis sluoksnis datuotas remiantis aptiktais radiniais ir 1975, 1977 m. alkakalnio tyrimų medžiaga (vad. J. Markelevičius).

4. I horizontą sudaro XX a. antrojoje pusėje suformuoti permaišyti priesmėlio, smėlio ir molio sluoksniai. Bendras sluoksnių storis yra 45-60 cm. Sluoksniai suformuoti lyginant šalia piliakalnio esantį reljefą, bei tiesiant kelią, kuris yra į šį nuo piliakalnio.

5. II horizontas fiksuotas 0,45-0,6 m gylyje. Sluoksnio storis siekia 15-30 cm, jį sudaro pilkšvo priesmėlio sluoksnis. Sluoksnyje rasta grubiai žiestų molinių puodų šukių, viena iš jų dengta skaidria ruda glazūra. Aptiktas vienas langų stiklo

fragmentas. Horizontas datuojamas XVIII a.. II ir III horizontus skiria supustyto gelsvo smėlio tarp sluoksnių. Analogiška sluoksnių stratigrafija fiksuota ir ankstesnių tyrimų metu alkakalnyje. Jame aptiktas apie 30 cm storio smėlio sluoksnis, kuris dengia XVI-XVII a. egzistavusį žemės paviršių.

6. III horizontas fiksuotas 0,7-0,9 m gylyje. Sluoksniu storis yra 20-25 cm, jį sudaro pilko smėlio sluoksnis. Sluoksnyje rasta neglazūruotų žiestų ir lipdytų puodų šukių. Beveik visos šukės degtos redukciniame aplinkoje. Taip pat rastas vienas lėkštės fragmentas, kuris dekoruotas balta glazūra su žaliu augaliniu ir rudu linijiniu ornamentu. Šį kultūrinio sluoksniu horizontą galima sieti su XVII a. pradžios-XVII a. pabaigos dvaru, kuris buvo įrengtas alkakalnio aikštelėje.

Paminkloauginiai reikalavimai:

Archeologinių tyrimų metu aptiktas kultūrinis sluoksnis savo sudėtimi atitinka jau apibrėžtas Liškiavos piliakalnio (3658) vertingąsias savybes. Naujų mokslinių duomenų, kurie sudarytų pagrindą keisti šiam paminklui dabar galiojančius paminkloauginius reikalavimus, nėra.

Darius Balsas

Radiniai
Buitinės keramikos inventorinė lentelė

Eilės numeris	Inv. Numeris	Perkasa nr.	Kvadratas	Gylis (cm)	Ker. rūšis	Indo tipas	Indo dalis			Sienelės storis (mm)		Pakraštėlis			Dugnas			Priemaišų tipas	Priemaišų dydis			Spalva			Svoris (g)	Matmenys (mm)	Ornamentas/glazūra	Pastabos	Nuotrauka nr.	
							Sienelė	Pakraštėlis	Dugnas	Minimalus	Maksimalus	Angos skersmuo (cm)	Aukštis (cm)	Briaunos storis maks (mm)	Dugno skersmuo (cm)	Dugno storis min (mm)	Priedugnio storis maks (mm)		smulkios <2	vidutinės 2-4	stambios >4	Priemaišų gausumas	Išorė	Vidus						Masė
1	182	11	B/1	15-30	Br.	Puodas	1			6	7							Ak.	1			m	r	t.r	p	3	16x19		Vidinė pusė brūkšniuota	
2	183		B/2	15-30	Br.	Puodas	1			9	10							Ak.		1	g	r	r	r	16	32x45				
3	184		B/2	15-30	Br.	Puodas	1			10	11							Ak.	1		l.m	r	j	p	7	24x30				
4	185		B/3	15-30	Br.	Puodas	1			7	8							Ak.		1	g	r/j	p	p	24	41x53			35	
5	186		B/4	30	Br.	Puodas	1			7	8							Ak.		1	g	r/j	š.r	š.r	8	28x37				
6	187		B/4	25	Br.	Puodas	1			8	9							Ak.		1	g	r	p	p	12	33x34				
7	188		A/2	30	Lyg.	Puodas	1			9	10							Ak.	1		l.g	š.r	š.r	š.r	11	33x35				
8	189		A/3	30-35	Br.	Puodas	1			12	13							Ak.		1	l.g	š.r	š.r	š.r	12	33x42			Vidinė pusė brūkšniuota	
9	190		A/3	30-35	Br.	Puodas	1			8	16							Ak.		1	m	r	r	r	21	27x50			Vidinė pusė brūkšniuota.	
10	191		A/4	30-35	Br.	Puodas	1		1	11	12				17			Ak.		1	l.g	r/p	r	r/p	39	40x52			Priedugnis	
11	192		B/1	30-35	Br.	Puodas	1			6	6							Ak.		1	g	r/p	t.r/p	r	8	29x30				
12	193		B/1	30-35	Br.	Puodas	1			7	8							Ak.		1	l.g	p	j	p/j	8	21x35				
13	194		B/1	30-35	Lyg.	Puodas		1		7	8		1,9	6				Ak.		1	g	š.r	t.r	p	7	24x36			Atlenktas į išorę	
14	195		B/1	30-35	Br.	Puodas	1			7	15							Ak.		1	l.g	š.r	j	š.r/j	45	57x65			Priedugnis	
15	196		B/2	30-35	Br.	Puodas	1			10	11							Ak.		1	l.g	r	p	p	8	26x28				
16	197		B/2	30-35	Br.	Puodas	1			9	10							Ak.	1		l.g	r	j	j	21	36x45			35	
17	198		A/1	35-40	Br.	Puodas	1			5	6							Ak.		1	m	r	j	r/j	9	31x35				
18	199		A/4	35-40	Br.	Puodas	1			11	12							Ak.		1	l.g	r	r/j	p	17	25x46				
19	200		B/1	35-40	Lyg.	Puodas		1		6	6			7				Ak.	1		l.m	j/š.r	š.r	š.r	4	22x28			Tiesus. Žemiau briaunos pradurta skylutė, skersmuo 5 mm	
20	201		B/1	35-40	Br.	Puodas	1			8	9							Ak.		1	g	r	r	r	12	31x46			Vidinė pusė brūkšniuota	
21	202		B/1	35-40	Lyg.	Puodas	1			8	9							Ak.		1	v	r	j	r/j	13	31x41			Vidinė pusė brūkšniuota	
22	203		B/1	35-40	Br.	Puodas	1			7	8							Ak.		1	l.g	r	r	p	11	29x38				
23	204		B/2	35-40	Br.	Puodas	1			9	10							Ak.		1	l.g	r	š.r	š.r	50	59x75			Vidinė pusė brūkšniuota	
24	205		B/2	35-40	Br.	Puodas	1			11	12							Ak.		1	g	r	p	j	13	28x30				
25	211	12	A/1	55-75	Žiest.	Puodas		1		8	9		1,4	7				Ak.	1		m	t.r/j	j	j	23	45x54			Atlenktas į vidų	
26	212		A/1	55-75	Lip.	Puodas	1			10	11							Ak.	1		g	š.r	j	p	16	29x49				
27	213		A/1	55-75	Žiest.	Puodas	1			8	9							Ak.	1		g	p	j	p	17	36x40				
28	214		A/1	55-75	Žiest.	Puodas			1									Sm.	1		l.m	p	p	p	8	28x46				
29	215		A/1	55-75	Žiest.	Puodas	1			5	5							Sm.	1		l.m	š.r	š.r	š.r	6	26x35			Vidinėje pusėje skaidri ruda glazūra	
30	216		A/2	55-75	Žiest.	Puodas			1	4	4				6	4	10	Sm.	1		l.m	p	p	p	9	30x32			38	
31	217		A/2	55-75	Lip.	Puodas			1	8	8				6	5	12	Ak.	1		l.g	j	t.r	j	18	34x35				
32	218		A/3	55-75	Žiest.	Dubuo			1	4	5	24		6				Ak./Sm.	1		l.m	j	j	p	14	33x48			38	
33	219		A/4	55-75	Žiest.	Puodas			1	8	9				9	8	9	Ak.	1		g	j	j	j	27	40x68				
34	220		B/1	55-75	Žiest.	Puodas			1	8	9				8			Ak.	1		g	t.r	j	t.r	10	27x34				
35	221		B/1	55-75	Žiest.	Puodas			1	7	8				6			Ak.	1		g	j	j	j	17	32x41			38	
36	222		B/2	55-75	Žiest.	Puodas			1	7	8				6			Ak.	1		m	r	r	r	13	34x43			Atlenktas į vidų	

37	223	B/2	55-75	Žiest.	Puodas	1		6	7									Ak.	1			m	t.r/j	j	j	12	31x42					
38	224	B/3	55-75	Žiest.	Puodas	1		6	7										Ak.	1			g	t.r	t.r	p	15	44x52				
39	225	B/3	55-75	Lip.	Puodas	1		7	7										Ak.	1			g	j	r	j/r	12	29x38				
40	226	B/3	55-75	Žiest.	Puodas	1		7	8										Ak.	1			g	p	r/j	r/j	11	30x35				
41	227	B/4	55-75	Žiest.	Puodas	1		5	5										Ak.	1			m	š.r	š.r	p	4	22x30				
42	228	B/4	55-75	Žiest.	Puodas	1		5	5										Sm.	1			m	j	j	p	9	32x35				
43	229	B/5	55-75	Žiest.	Puodas	1		7	8										Ak.	1			g	r	j	p	18	41x46		Priedugnis		
44	230	B/5	55-75	Žiest.	Puodas	1		5	6										Ak.	1			g	j	j	j	6	26x29				
45	231	B/5	55-75	Žiest.	Puodas	1		6	7										Ak.	1			g	j	j	j	13	31x39				
46	233	A/3	75-90	Žiest.	Puodas	1		5	5										Sm.	1			l.m	j	j	j	15	47x50				
47	234	A/3	75-90	Žiest.	Puodas	1		8	8										Ak.	1			m	r	j	p	20	35x42				
48	235	A/3	75-90	Žiest.	Puodas	1		10	10										Ak.	1			m	š.r	j	p	8	28x29	Horizontalios linijos	39		
49	236	B/1	75-90	Lip.	Puodas		1	8	9			7							Ak.	1			v	r	j	j	11	31x34	Atlenktas į vidų	39		
50	237	B/2	75-90	Lip.	Puodas	1		8	8										Ak.	1			m	r	r	r	12	28x43				
51	238	B/2	75-90	Lip.	Puodas		1								9	14			Ak.	1			g	j	š.r	p	29	44x64				
52	239	B/2	75-90	Lip.	Puodas	1		13	14										Ak.	1			g	š.r	j	j	24	37x51				
53	240	B/3	75-90	Žiest.	Lėkštė		1	6	7			5							Sm.	1			l.m	g	g	g	39	60x98	Balta glazūra su žaliu augaliniu ir ruda linijiniu ornamentu			
54	241	B/3	75-90	Žiest.	Puodas	1		7	8										Ak.	1			g	j	r	j/r	13	22x63				
55	242	B/3	75-90	Žiest.	Ašelė			7	8										Ak.	1			m	t.r	p	p	23	27x43		39		
56	243	B/3	75-90	Lip.	Puodas	1		7	8										Ak.	1			g	t.r	t.r	j	11	30x44				
57	244	B/4	75-90	Lip.	Puodas	1		7	8										Ak.	1			g	t.r	p	j	18	34x51				
58	245	B/4	75-90	Lip.	Puodas	1		8	9										Ak.	1			g	r	r	p	14	31x36				
59	246	B/4	75-90	Lip.	Puodas	1		10	11										Ak.	1			g	r	j	r/j	16	29x46				
60	247	B/4	75-90	Žiest.	Puodas	1		6	7										Ak.	1			g	j	p	j	13	30x41				
61	248	B/4	75-90	Žiest.	Puodas		1	6	7			1,5	9						Sm.	1			m	j	j	j	10	31x32		39		
62	249	B/5	75-90	Žiest.	Puodas	1		10	11										Ak.	1			g	r	r	p	18	35x39				
63	250	B/5	75-90	Žiest.	Puodas	1		9	9										Ak.	1			g	r	j	p	7	27x29				
Iš viso						47	10	6																							958	

Lentelėje nurodomų raidžių reikšmė

Keramikos rūšis:

Lipdyta-Lip

Br.–brukšniuota

Lyg.–lygiu paviršiumi

Žiesta–Žiest.

Priemaišų tipas:

Ak.–grūstas akmuo

Sm.–smėlis

Priemaišų gausumas:

m–mažai

l.m–labai mažai

v–vidutiniškai

g–gausu

l.g labai gausu

Keramikos spalva:

t.p–tamsiai pilka

š.p–šviesiai pilka, pilkšva

p–pilka

j–juoda

r–ruda, rusva

š.r–šviesiai ruda, rusva

t.r–tamsiai ruda

Smulkių keramikos fragmentų lentelė

Eilės numeris	Perkasa nr.	Kvadratas	Gylis (cm)	Aprašymas	Svoris (g)
1	11	B/2	15-30	11 smulkių ir aptrupėjusių keramikos lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi fragmentų	22
2		B/3	15-30	1 aptrupėjęs brūkšniuotosios keramikos fragmentas	2
3		B/5	15-30	1 smulkus ir aptrupėjęs keramikos lygiu paviršiumi fragmentas	3
4		A/3	30-35	2 smulkūs ir aptrupėję keramikos lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi fragmentai	4
5		A/4	30-35	5 smulkūs ir aptrupėję keramikos lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi fragmentai	16
6		B/1	30-35	1 aptrupėjęs brūkšniuotosios keramikos fragmentas	9
7		B/2	30-35	5 smulkūs ir aptrupėję keramikos lygiu paviršiumi fragmentai	21
8		B/3	30-35	9 smulkūs ir aptrupėję keramikos lygiu paviršiumi fragmentai	45
9		A/3	35-40	5 smulkūs ir aptrupėję keramikos lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi fragmentai	19
10		A/4	35-40	1 aptrupėjęs brūkšniuotosios keramikos fragmentas	2
11		B/1	35-40	3 smulkūs ir aptrupėję keramikos lygiu paviršiumi fragmentai	9
12		B/2	35-40	6 smulkūs ir aptrupėję keramikos lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi fragmentai	29
13		B/3	35-40	4 smulkūs ir aptrupėję keramikos lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi fragmentai	11
14		B/5	40-50	4 smulkūs ir aptrupėję keramikos lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi fragmentai	17
15	12	A/1	55-75	3 smulkūs ir aptrupėję žiestos keramikos fragmentai	18
16		A/3	55-75	4 smulkūs ir aptrupėję žiestos keramikos fragmentai	19
17		A/5	55-75	3 smulkūs ir aptrupėję žiestos ir lipdytos keramikos fragmentai	11
18		B/1	55-75	3 smulkūs ir aptrupėję žiestos ir lipdytos keramikos fragmentai	18
19		B/3	55-75	5 smulkūs ir aptrupėję žiestos ir lipdytos keramikos fragmentai	20
20		B/4	55-75	2 smulkūs ir aptrupėję žiestos ir lipdytos keramikos fragmentai	14
21		A/3	55-75	3 smulkūs ir aptrupėję žiestos keramikos fragmentai	15
22		A/4	55-75	1 smulkus ir aptrupėjęs žiestos keramikos fragmentai	4
23		B/1	75-90	3 smulkūs ir aptrupėję žiestos keramikos fragmentai	12
24		B/2	75-90	2 smulkūs ir aptrupėję lipdytos keramikos fragmentai	11

25	B/3	75-90	7 smulkūs ir aptrupėję žiestos ir lipdytos keramikos fragmentai	24
26	B/5	75-90	9 smulkūs ir aptrupėję žiestos keramikos fragmentai	48
Iš viso			103 smulkių ir aptrupėjusių fragmentų	423

Titnago dirbinių inventorinė lentelė

Eilės numeris	Inv. Numeris	Perkasa nr.	Kvadratas	Gylis (cm)	Aprašymas	Nuotrauka Nr.
1	206	11	A/2	15	Rėžtukas-peilis (?). Titnagas šviesiai pilkos spalvos. Daugiafunkcinės paskirties dirbinys pagamintas iš taisyklingos, ilgos ir siauros skeltės be patinos. Pagrindas rombo formos. Dirbinio viršus nuskilęs arba nuskeltas jį gaminant. Aiškios darbo žymės matomos priekinėje kairės briaunos pusėje. Vienoje pagrindo briaunoje bei priekinėje ir galinėje dešinės briaunos pusėse matomos smulkių įkirtų (tvirtinimo?) žymės. Dydis 20x4x29 mm.	36
2	207		A/4	35-40	Skobtelis (?). Titnagas pilkos ir šviesiai pilkos spalvos. Dirbinys pagamintas iš plačios taisyklingos nuoskalos. Pagrindas netaisyklingo stačiakampio formos, padengtas balkšva patina. Suformuoti du susikertantys darbiniai paviršiai, ant kurių abiejų pusių matomi tankūs įbrėžimai ir smulkūs išskaldymai. Dydis 31x4x26 mm.	36
3	208		A/5	15-30	Nuoskala, be patinos. Titnagas pilkos ir šviesiai pilkos spalvos. Vienagalis, lygia, pailga skėlimo aikštele. Dydis 25x19x26 mm.	36
4	209		A/5	15-30	Gremžtukas (?). Titnagas pilkos ir šviesiai pilkos spalvos. Pagamintas iš masyvios nuoskalos. Pagrindas trikampio formos, padengtas balkšva patina. Darbo žymės (stambūs ir smulkūs išskylimai) matomos ant priekinės viršutinės briaunos. Dydis 46x12x33 mm.	36

Apdegusio molio tinko fragmentų inventorinė lentelė

Eilės numeris	Inv. Numeris	Perkasa nr.	Kvadratas	Gylis (cm)	Fragmentų kiekis	Svoris (g)	Aprašymas
1	210	11	B/5	15-30	4	22	Sutrupėjęs fragmentas, vidinė dalis lygi, įgaubta

Stiklo dirbinių inventorinė lentelė

Eilės numeris	Inv. Numeris	Perkasa nr.	Kvadratas	Gylis (cm)	Fragmentų kiekis	Svoris (g)	Aprašymas	Nuotrauka Nr
1	232	12	B/1	55-75	1	3	Langų stiklo fragmentas, trikampio formos. Stiklas skaidrus, su patina. Matmenys 26x28 mm	37

Gyvūnų kaulų inventorinė lentelė

Eilės numeris	Perkasa	Kvadratas	Gylis (cm)	Aprašymas
1	11	B/1	35-40	Galvijo alkūnkaulio dalis, kapotas. Galvijo 2 kapoti vamzdinių kaulų fragmentai.
2		B/5	40-50	Galvijo petikaulio fragmentai – 2 (MIS -1) Galvijo blauzdikaulio kairės kojos kapota dalis. Atrajotojo smulkūs kapoti fragmentai – 4
3	12	B/1	55-75	Galvijo petikaulio distalinė dalis, kiršta iš visų pusių Galvijo vamzdinio kaulo kapotas fragmentas.
4		B/2	55-75	Galvijo petikaulio kapotas fragmentas.
5		B/3	55-75	Šerno/kiaulės kryžkaulio I segmentas su įkarta ir kirstas nuo II segmento. Diskas atitrūkęs.
6		B/4	55-75	Kiaulės /šerno alkūnkaulio kūnas, dešinė koja, kirstas iš abiejų pusių.
7		A/7	75-90	Kiaulės/šerno kaukolės fragmento dalis su gerai matoma siūlės dalimi.

Linus Daugora,
Bioarcheologijos laboratorija
Baltijos regiono istorijos ir archeologijos institutas
Klaipėdos universitetas
daugora@gmail.com

Grafinės medžiagos sąrašas

Planai

1. Planas nr. 1. Liškiavos piliakalnio (3658) detaliųjų archeologinių tyrimų planas.

Brėžiniai

1. Brėžinys nr. 1. Perkasos nr. 11 planas, gylis 0,35-0,4 m (Habs 109,15-108,75 m). Perkasos nr. 11 planas, gylis 0,4-0,5 m (Habs 109-108,65 m). M 1:20.

2. Brėžinys nr. 2. Perkasos nr. 11 Š sienelės pjūvis, kv. A-B/1. Perkasos nr. 11 P sienelės pjūvis, kv. B-A/5. M 1:20.

3. Brėžinys nr. 3. Perkasos nr. 11 R sienelės pjūvis, kv. B/1-5. Perkasos nr. 11 V sienelės pjūvis, kv. A/5-1. M 1:20.

4. Brėžinys nr. 4. Perkasos nr. 12 Š sienelės pjūvis, kv. A-B/1. Perkasos nr. 12 P sienelės pjūvis, kv. B-A/5. M 1:20.

5. Brėžinys nr. 5. Perkasos nr. 12 R sienelės pjūvis, kv. B/1-5. Perkasos nr. 12 V sienelės pjūvis, kv. A/5-1. M 1:20.

6. Brėžinys nr. 6. Sutartiniai ženklai

Nuotraukų sąrašas

1. Perkastos nr. 11 vieta prieš pradėdant tyrimus iš PR.
2. Perkastos nr. 11 vieta prieš pradėdant tyrimus iš PV.
3. Perkasa nr. 11 iš P, gyl. 0,2–0,25 m.
4. Perkasa nr. 11 iš Š, gyl. 0,2–0,25 m.
5. Perkasa nr. 11 iš P, gyl. 0,3 m.
6. Perkasa nr. 11 iš Š, gyl. 0,3 m.
7. Perkasa nr. 11 iš P, gyl. 0,35–0,4 m.
8. Perkasa nr. 9 iš Š, gyl. 0,3–0,4 m.
9. Perkasa nr. 11 iš P, gyl. 0,4–0,5 m.
10. Perkasa nr. 11 iš Š, gyl. 0,4–0,5 m.
11. Perkasa nr. 11, kv. A-B/1-2, gyl. 0,4m, apdegusių akmenų koncentracija *in situ* iš R.
12. Perkasa nr. 11, kv. A-B/1-2, gyl. 0,4m, apdegusių akmenų koncentracija *in situ* iš Š.
13. Perkasa nr. 11 iš P, gyl. 0,65–0,7 m.
14. Perkasa nr. 11 iš Š, gyl. 0,65–0,7 m.
15. Perkastos nr. 11 šiaurinės sienos pjūvis, kv. A-B/1 iš P.
16. Perkastos nr. 11 rytinės sienos pjūvis, kv. B/1-5 iš V.
17. Perkastos nr. 11 pietinės sienos pjūvis, kv. B-A/5 iš Š.
18. Perkastos nr. 11 vakarinės sienos pjūvis, kv. A/5-1 iš R.
19. Perkastos nr. 12 vieta prieš pradėdant tyrimus iš PV.
20. Perkastos nr. 12 vieta prieš pradėdant tyrimus iš P.
21. Perkastos nr. 12 tyrimų metu iš PR.
22. Perkasa nr. 12 iš P, gyl. 0,2–0,3 m.
23. Perkasa nr. 12 iš Š, gyl. 0,2–0,3 m.
24. Perkasa nr. 12 iš P, gyl. 0,6–0,7 m.
25. Perkasa nr. 12 iš Š, gyl. 0,6–0,7 m.
26. Perkasa nr. 12 iš P, gyl. 0,75–0,8 m.
27. Perkasa nr. 12 iš P, gyl. 1–1,2 m.
28. Perkasa nr. 12 iš Š, gyl. 1–1,2 m.
29. Perkastos nr. 12 šiaurinės sienos pjūvis, kv. A-B/1 iš P.
30. Perkastos nr. 12 rytinės sienos pjūvis, kv. B/1-5 iš V.
31. Perkastos nr. 12 pietinės sienos pjūvis, kv. B-A/5 iš Š.
32. Perkastos nr. 12 vakarinės sienos pjūvis, kv. A/5-1 iš R.

33. Perkasos nr. 11 vieta po tyrimų iš PR.
34. Perkasos nr. 12 vieta po tyrimų iš P.
35. Keramika iš perkasos nr. 11.
36. Titnaginiai dirbiniai iš perkasos nr. 11.
37. Langų stiklo fragmentas iš perkasos nr. 12.
38. Keramika iš perkasos nr. 12, gylis 0,55-0,75 m.
39. Keramika iš perkasos nr. 12, gylis 0,75-0,9 m.

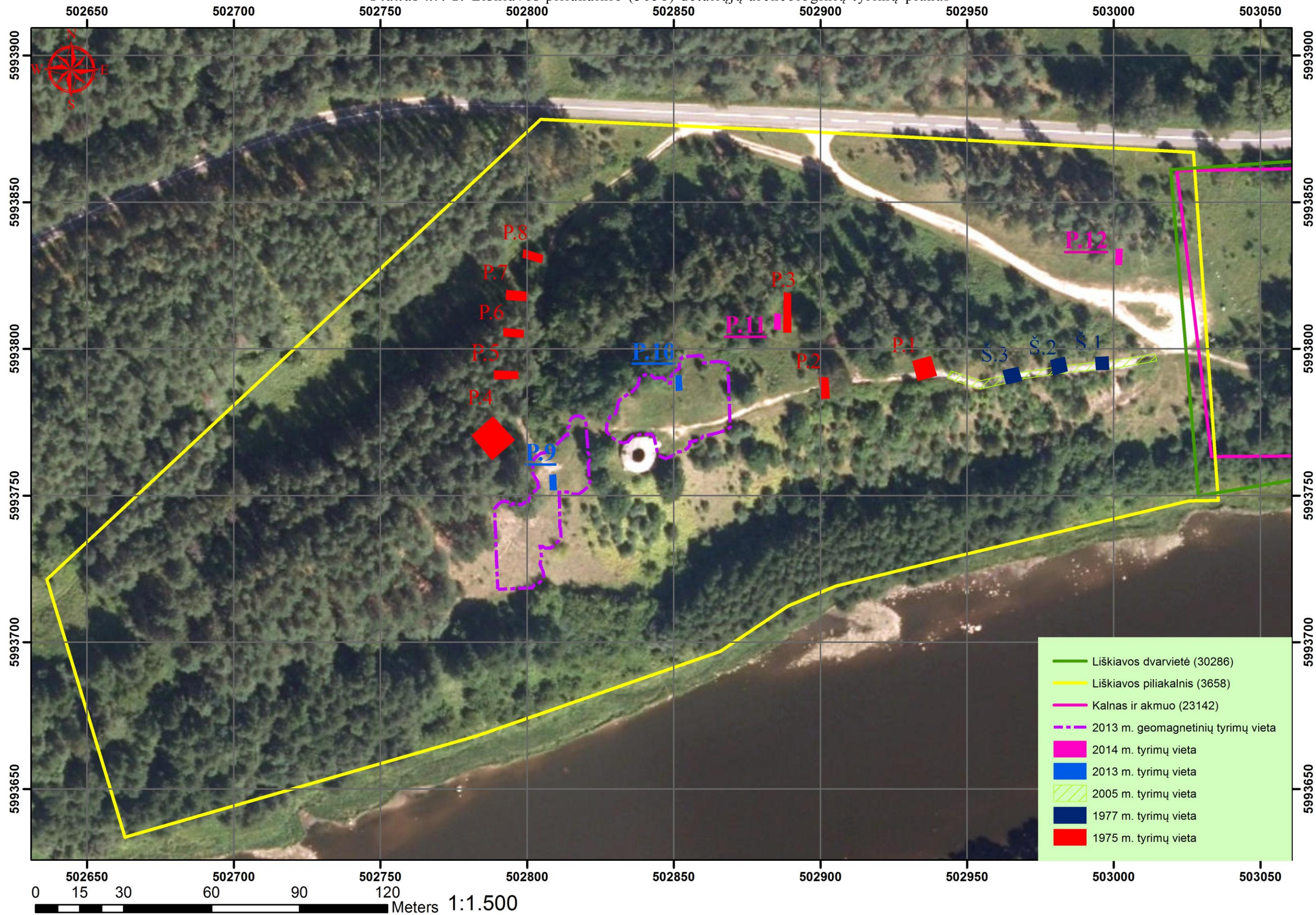
Priedų sąrašas

1. Leidimas vykdyti archeologinius tyrimus.
2. Detaliųjų archeologinių tyrimų projektas.
3. Radinių perdavimo aktas.

Grafinė medžiaga

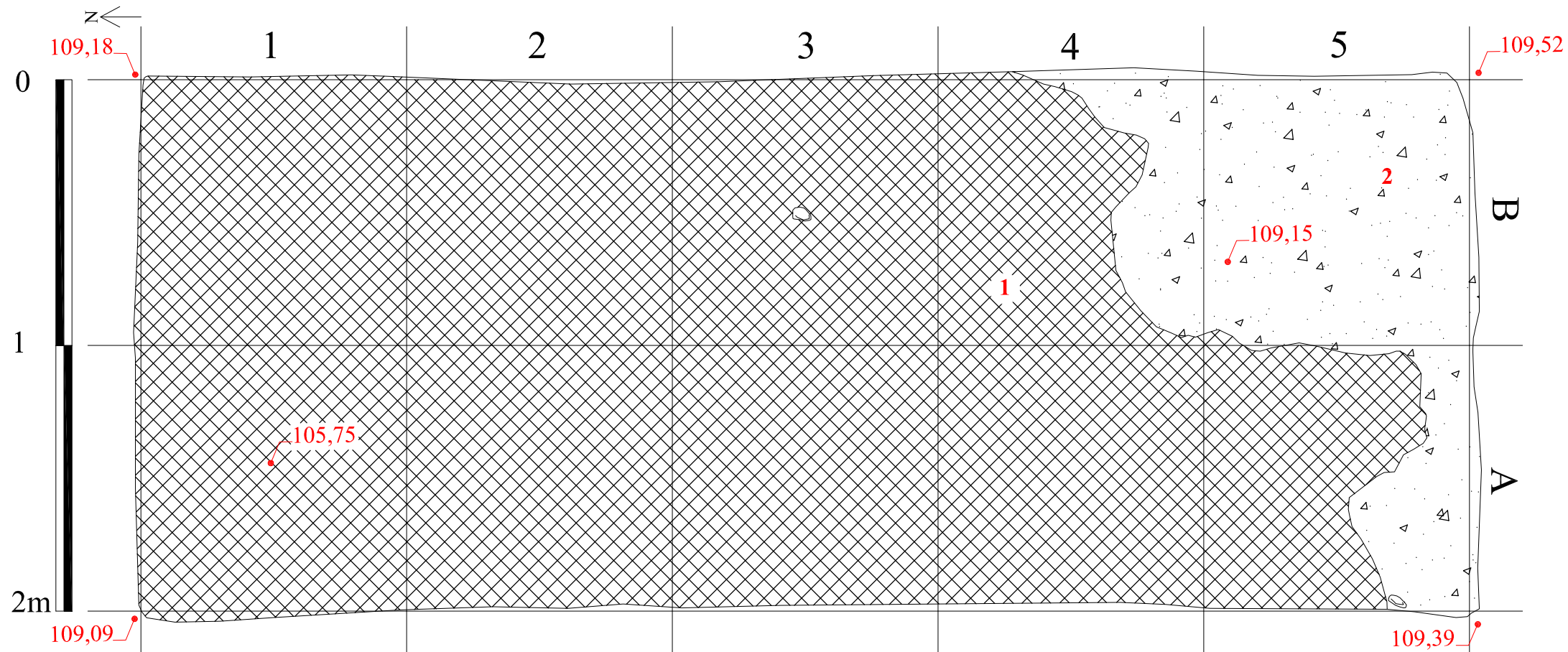
Planas

Planas nr. 1. Liškiavos piliakalnio (3658) detaliųjų archeologinių tyrimų planas

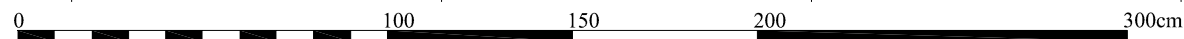
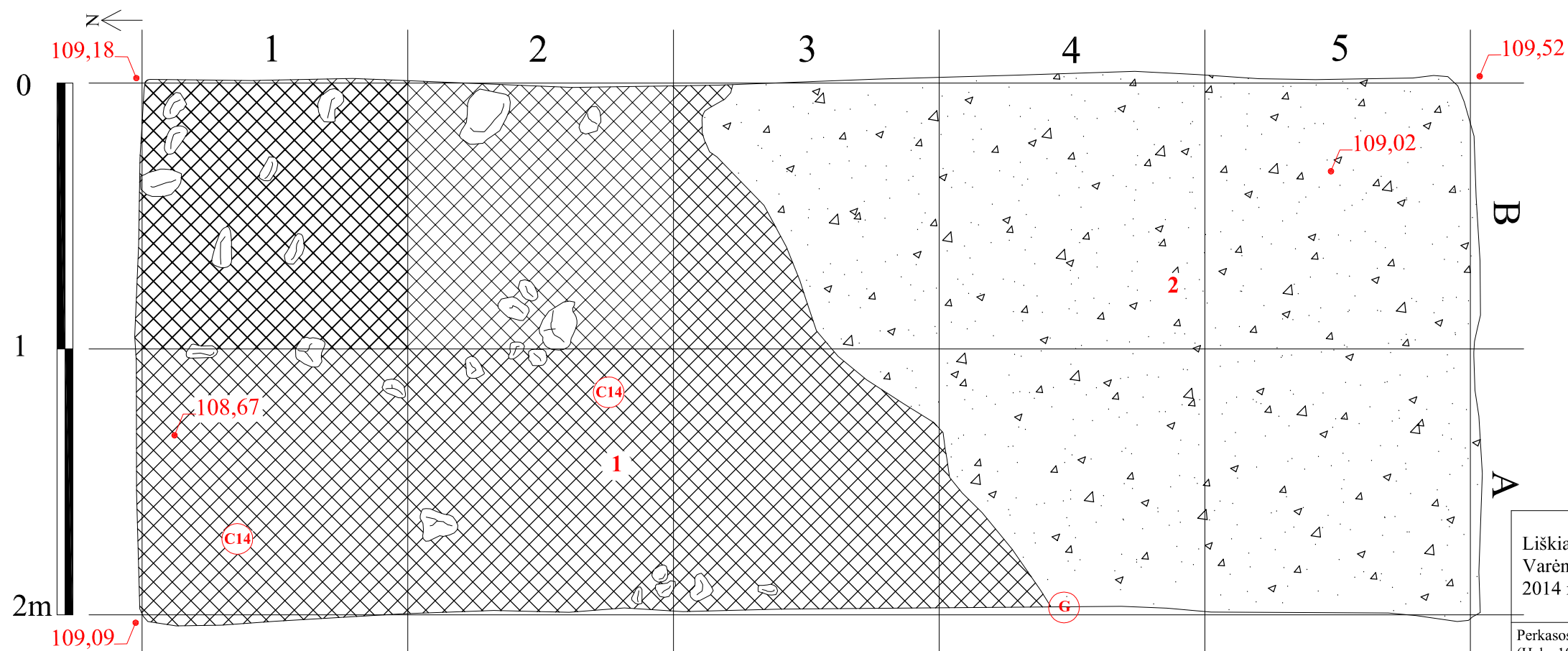
Brėžiniai

Perkasos nr. 11 planas, gylis 0,35-0,4 m (Habs 109,15-108,75 m)

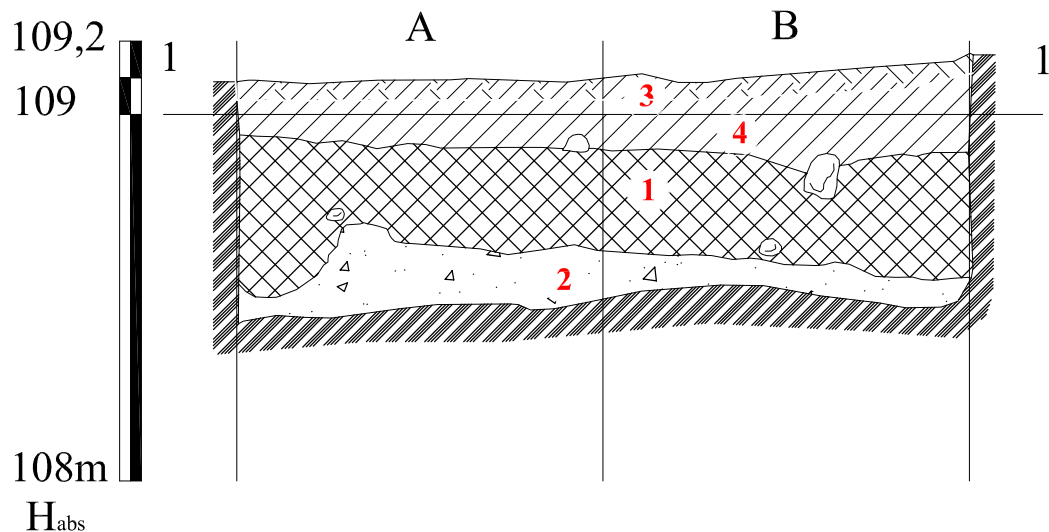
- 1** juoda degėsinga žemė - kultūrinis sluoksnis
- 2** gelsvas smėlis su rusvu žvyru - įžemis
- C14** medžio anglies C14 mėginio paėmimo vieta
- G** geocheminių mėginių ėmimo vieta

Perkasos nr. 11 planas, gylis 0,4-0,5 m (Habs 109-108,65 m)

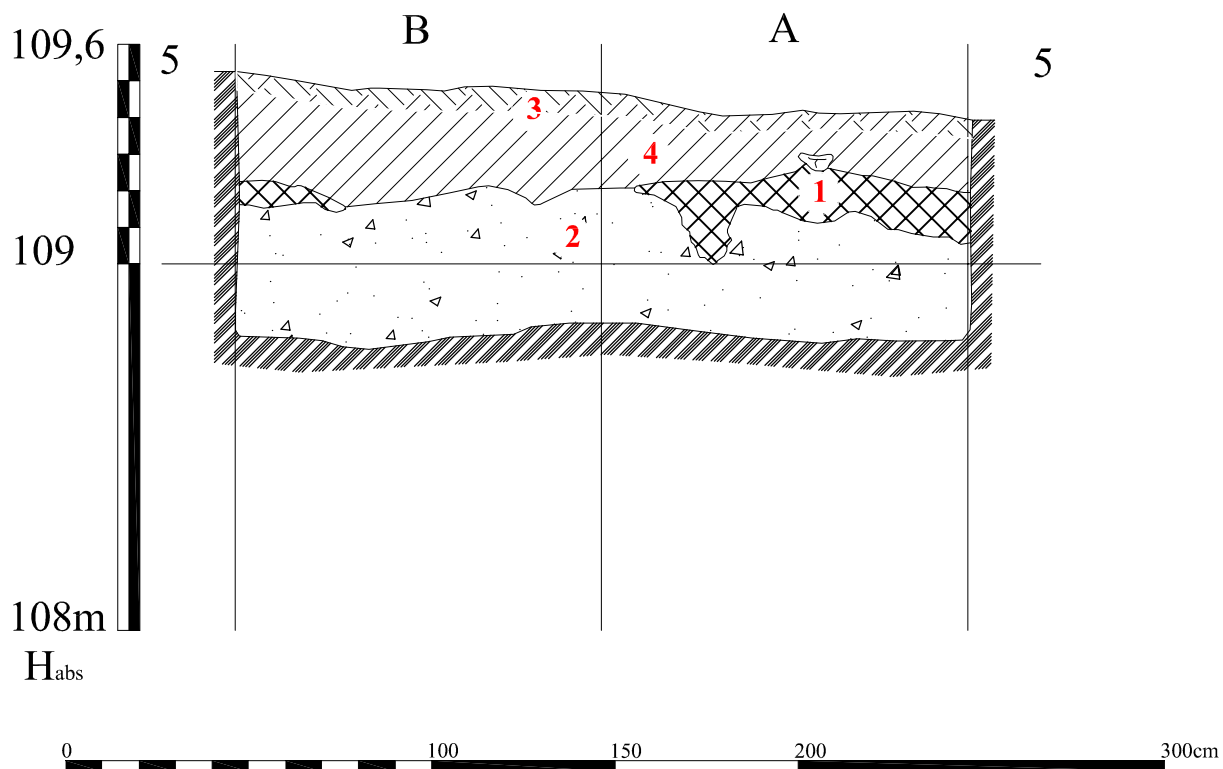

Liškiavos piliakalnio (23812), Varėnos r. sav., Liškiavos k., 2014 m. detalieji archeologiniai tyrimai	Archeologas	D. Balsas
	Braižė	D. Balsas
	Brėžinys Nr.	Brėžinių
Perkasos nr. 11 planas, gylis 0,35-0,4 m (Habs 109,15-108,75 m). Perkasos nr. 11 planas, gylis 0,4-0,5 m (Habs 109-108,65 m). M 1:20.	1	6 27

Perkasos nr. 11 Š sienelės pjūvis, kv. A-B/1

Perkasos nr. 11 P sienelės pjūvis, kv. B-A/5

- 1** juoda degėsinga žemė - kultūrinis sluoksnis
- 2** gelsvas smėlis su rusvu žvyru - įžemis
- 3** velėna
- 4** pilka žemė - dirvožemis

Liškiavos piliakalnio (23812),
Varėnos r. sav., Liškiavos k.,
2014 m. detalieji archeologiniai tyrimai

Archeologas D. Balsas

Braižė D. Balsas

Brėžinys Nr. Brėžinių

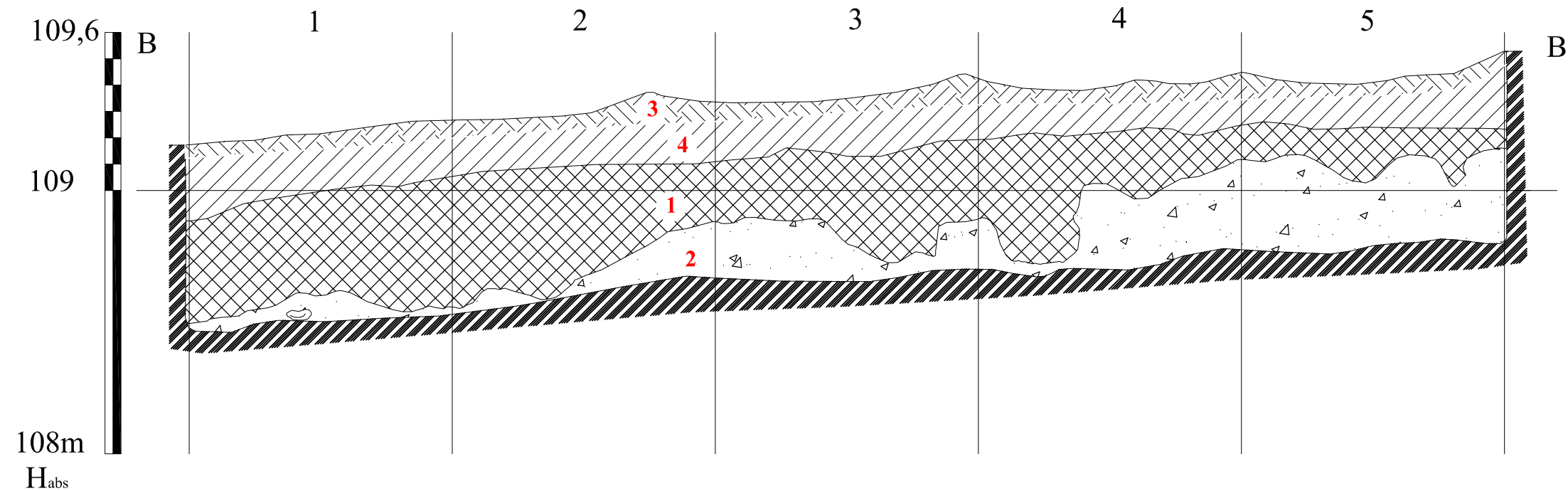
Perkasos nr. 11 Š sienelės pjūvis, kv. A-B/1.
Perkasos nr. 11 P sienelės pjūvis, kv. B-A/5.
M 1:20.

2

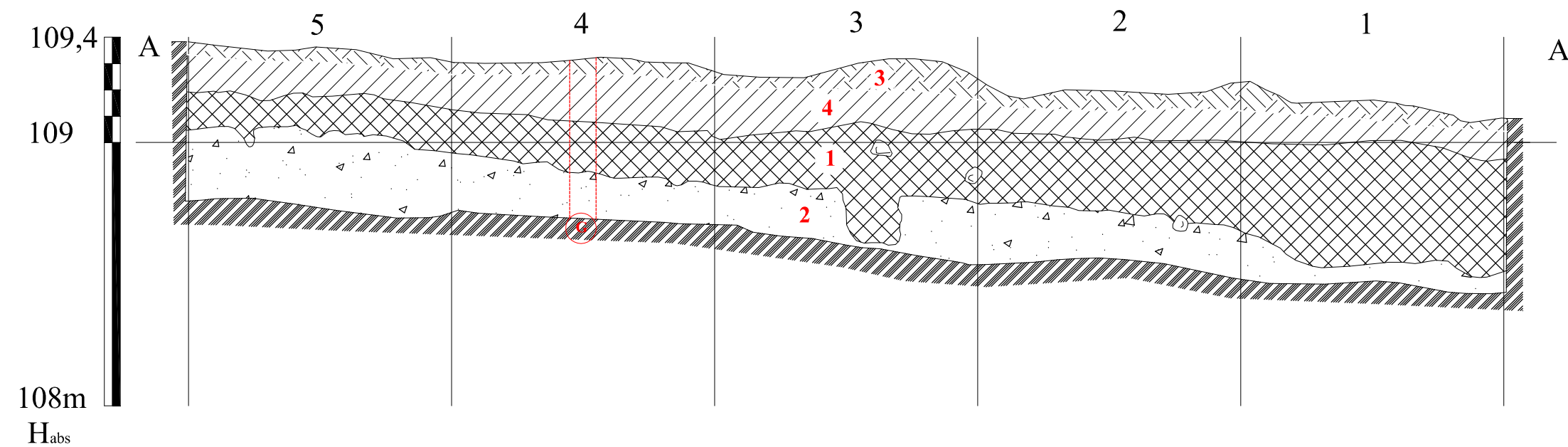
6

28

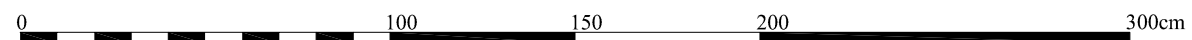
Perkasos nr. 11 R sienelės pjūvis, kv. B/1-5

Perkasos nr. 11 V sienelės pjūvis, kv. A/5-1

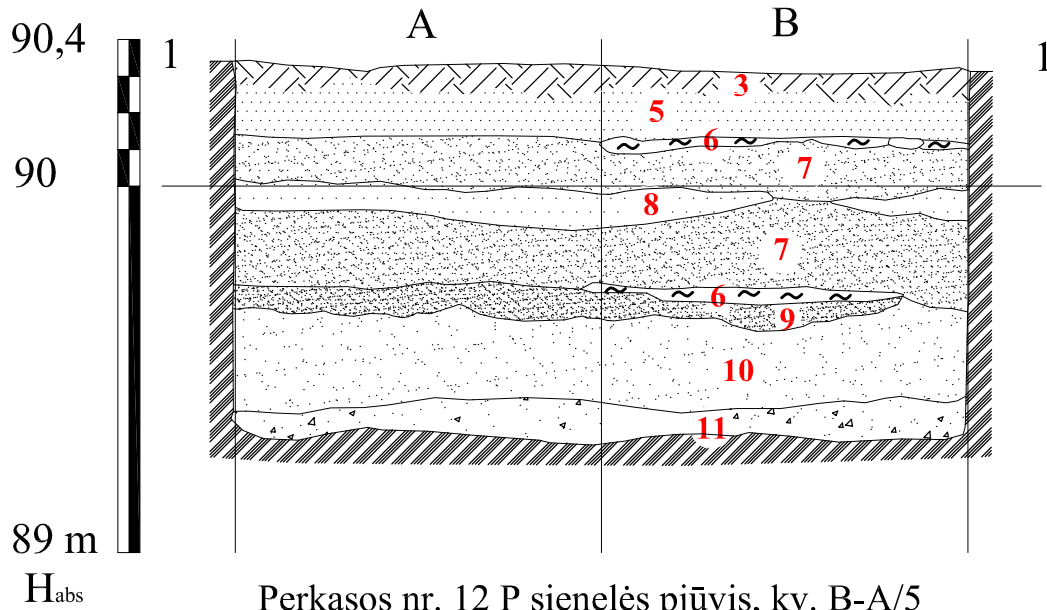

- 1 juoda degėsinga žemė - kultūrinis sluoksnis
- 2 gelsvas smėlis su rusvu žvyru - įžemis
- 3 velėna
- 4 pilka žemė - dirvožemis
- G geocheminių mėginių ėmimo vieta

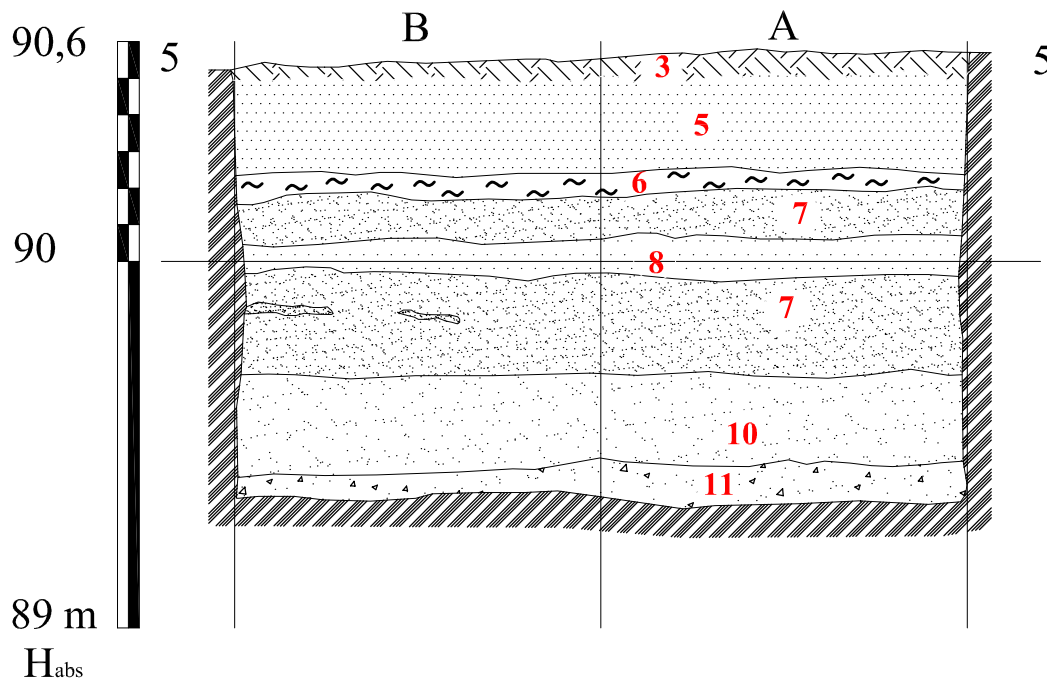

Liškiavos piliakalnio (23812), Varėnos r. sav., Liškiavos k., 2014 m. detalieji archeologiniai tyrimai	Archeologas	D. Balsas
	Braižė	D. Balsas
	Brėžinys Nr.	Brėžinių
Perkasos nr. 11 R sienelės pjūvis, kv. B/1-5. Perkasos nr. 11 V sienelės pjūvis, kv. A/5-1. M 1:20.	3	6 29

Perkasos nr. 12 Š sienelės pjūvis, kv. A-B/1

Perkasos nr. 12 P sienelės pjūvis, kv. B-A/5

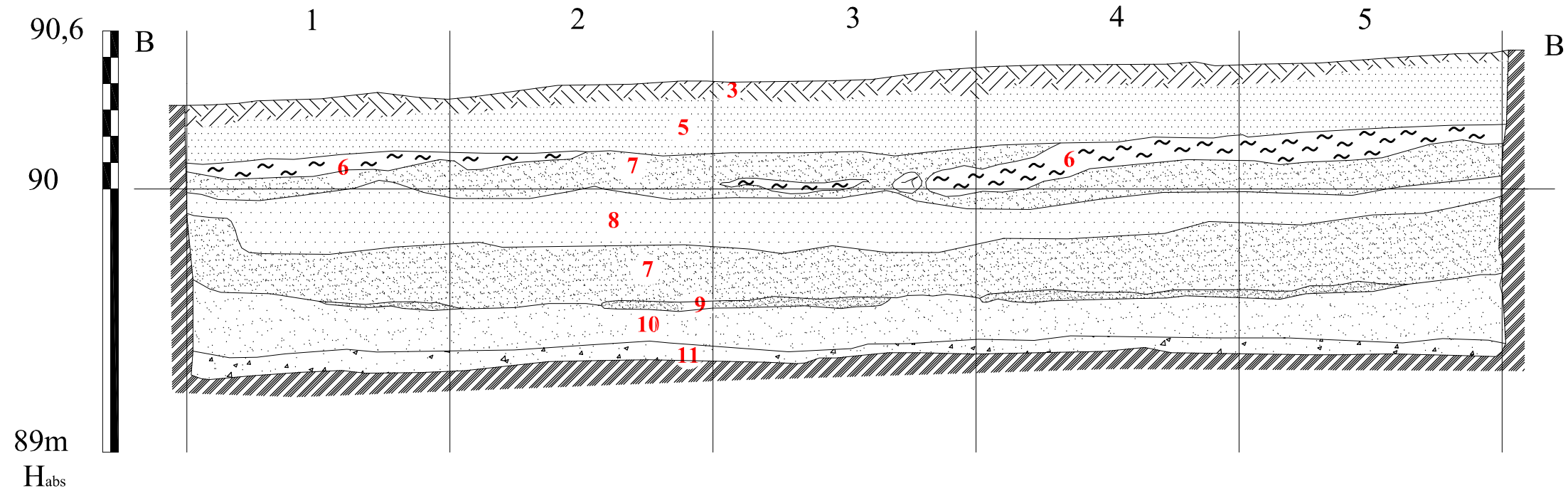

0 100 150 200 300cm

- 3** velėna
- 5** permaišytas šviesiai rudas priesmėlis
- 6** gelsvas molis
- 7** pilkšvas priesmėlis
- 8** permaišytas gelsvas smėlis
- 9** smulkus gelsvas smėlis
- 10** smulkus pilkas smėlis
- 11** rupus rausvas smėlis - įžemis

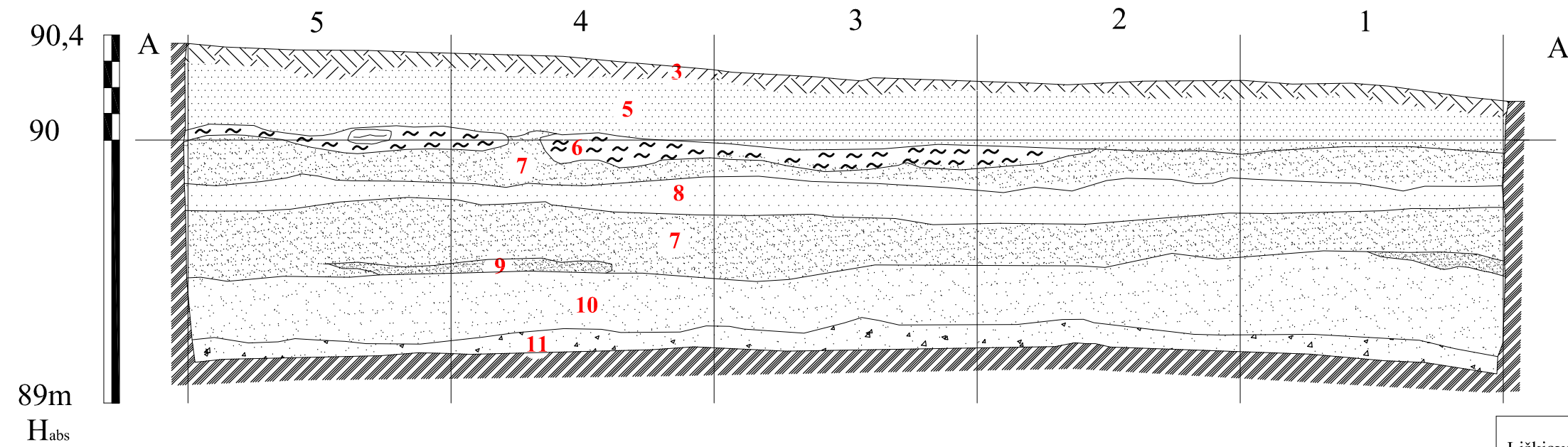
Liškiavos piliakalnio (23812), Varėnos r. sav., Liškiavos k., 2014 m. detalieji archeologiniai tyrimai	Archeologas	D. Balsas
	Braižė	D. Balsas
	Brėžinys Nr.	Brėžinių
Perkasos nr. 12 Š sienelės pjūvis, kv. A-B/1. Perkasos nr. 12 P sienelės pjūvis, kv. B-A/5. M 1:20.	4	6 30

Perkasos nr. 12 R sienelės pjūvis, kv. B/1-5

- 5 permaišytas šviesiai rudas priemėlis
- 6 gelsvas molis
- 7 pilkšvas priemėlis
- 8 permaišytas gelsvas smėlis
- 9 smulkus gelsvas smėlis
- 10 smulkus pilkas smėlis
- 11 rupus rausvas smėlis - įžemis

Perkasos nr. 12 V sienelės pjūvis, kv. A/5-1

Liškiavos piliakalnio (23812), Varėnos r. sav., Liškiavos k., 2014 m. detalieji archeologiniai tyrimai	Archeologas	D. Balsas
	Braižė	D. Balsas
	Brėžinys Nr.	Brėžinių
Perkasos nr. 12 R sienelės pjūvis, kv. B/1-5. Perkasos nr. 12 V sienelės pjūvis, kv. A/5-1. M 1:20.	5	6 31

Sutartiniai ženklai

- velėna
- pilka žemė - dirvožemis
- juoda degėsinga žemė - kultūrinis sluoksnius
- pilkšvas priesmėlis
- smulkus pilkas smėlis
- permaišytas šviesiai rudas priesmėlis
- permaišytas gelsvas smėlis
- smulkus gelsvas smėlis
- gelsvas smėlis su rusvu žvyru - įžemis
- rupus rausvas smėlis - įžemis
- gelsvas molis
- akmuo
- medžio anglies C14 mėginio paėmimo vieta
- geocheminių mėginių ėmimo vieta

Liškiavos piliakalnio (23812), Varėnos r. sav., Liškiavos k., 2014 m. detalieji archeologiniai tyrimai	Archeologas	D. Balsas
	Braižė	D. Balsas
	Brėžinys Nr.	Brėžinių
Sutartiniai ženklai	6	6

Nuotraukos

1. Perkasos nr. 11 vieta prieš pradant tyrimus iš PR

2. Perkasos nr. 11 vieta prieš pradant tyrimus iš PV

3. Perkasa nr. 11 iš P, gyl. 0,2–0,25 m

4. Perkasa nr. 11 iš Š, gyl. 0,2–0,25 m

5. Perkasa nr. 11 iš P, gyl. 0,3 m

6. Perkasa nr. 11 iš Š, gyl. 0,3 m

7. Perkasa nr. 11 iš P, gyl. 0,35–0,4 m

8. Perkasa nr. 9 iš Š, gyl. 0,3–0,4 m

9. Perkasa nr. 11 iš P, gyl. 0,4–0,5 m

10. Perkasa nr. 11 iš Š, gyl. 0,4–0,5 m

11. Perkasa nr. 11, kv. A-B/1-2, gyl. 0,4m, apdegusių akmenų koncentracija *in situ* iš R

12. Perkasa nr. 11, kv. A-B/1-2, gyl. 0,4m, apdegusių akmenų koncentracija *in situ* iš Š

13. Perkasa nr. 11 iš P, gyl. 0,65–0,7 m

14. Perkasa nr. 11 iš Š, gyl. 0,65–0,7 m

15. Perkasos nr. 11 šiaurinės sienas pjūvis, kv. A-B/1 iš P

16. Perkasos nr. 11 rytinės sienas pjūvis, kv. B/1-5 iš V

17. Perkaso nr. 11 pietinēs sienas pjūvis, kv. B-A/5 iē Š

18. Perkaso nr. 11 vakarinēs sienas pjūvis, kv. A/5-1 iē R

19. Perkasos nr. 12 vieta prieš pradėdant tyrimus iš PV

20. Perkasos nr. 12 vieta prieš pradėdant tyrimus iš P

21. Perkaso nr. 12 tyrimų metu iš PR

22. Perkasa nr. 12 iš P, gyl. 0,2–0,3 m

23. Perkasa nr. 12 iš Š, gyl. 0,2–0,3 m

24. Perkasa nr. 12 iš P, gyl. 0,6–0,7 m

25. Perkasa nr. 12 iš Š, gyl. 0,6–0,7 m

26. Perkasa nr. 12 iš P, gyl. 0,75–0,8 m

27. Perkasa nr. 12 iš P, gyl. 1–1,2 m

28. Perkasa nr. 12 iš Š, gyl. 1–1,2 m

29. Perkasos nr. 12 šiaurīnās sienas pļūvis, kv. A-B/1 iš P

30. Perkasos nr. 12 rytīnās sienas pļūvis, kv. B/1-5 iš V

31. Perkasos nr. 12 pietinēs sienas pjūvis, kv. B-A/5 iš Š

32. Perkasos nr. 12 vakarinēs sienas pjūvis, kv. A/5-1 iš R

33. Perkastos nr. 11 vieta po tyrimų iš PR

34. Perkastos nr. 12 vieta po tyrimų iš P

Inv. nr. 185

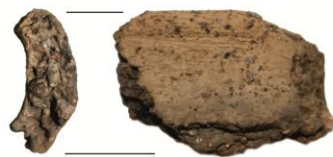
Inv. nr. 190

Inv. nr. 191

Inv. nr. 195

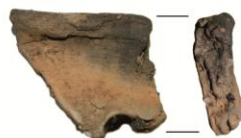
Inv. nr. 194

Inv. nr. 197

Inv. nr. 204

Inv. nr. 200

35. Keramika iš perkamos nr. 11

Inv. Nr. 206

Inv. Nr. 207

Inv. Nr. 208

Inv. Nr. 209

36. Titnaginiai dirbiniai iš perkastos nr. 11

Inv. nr. 232

37. Langų stiklo fragmentas iš perkastos nr. 12

Inv. nr. 211

Inv. nr. 216

Inv. nr. 218

Inv. nr. 221

Inv. nr. 222

38. Keramika iš perkamos nr. 12, gylis 0,55-0,75 m

Inv. nr. 235

Inv. nr. 236

Inv. nr. 242

Inv. nr. 248

39. Keramika iš perkamos nr. 12, gylis 0,75-0,9 m

Leidimas vykdyti archeologinius tyrimus

KULTŪROS PAVELDO DEPARTAMENTAS
PRIE KULTŪROS MINISTERIJOS

LEIDIMAS ATLIKTI ARCHEOLOGINIUS TYRIMUS

2014-07-22

(data)

Nr.

Vilnius

LA-260

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (Žin., 1995, Nr. 3-37; 2004, Nr. 153-5571) 18 straipsnio 6 dalimi, šis leidimas išduotas

Dariui Balsui, 2011-04-08, Nr. 1779,

(tyrėjo vardas, pavardė, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto atestato išdavimo data ir Nr.

arba mokslo laipsnis ir (ar) pedagoginis vardas)

atlikti:

Liškiavos piliakalnio (3658),

(numatomos tirti vietos pavadinimas, unikalus kodas Kultūros vertybių registre,

Varėnos r. sav., Liškiavos k.,

adresas, archeologinių tyrimų pobūdis)

detaliuosius archeologinius tyrimus

pagal archeologinių tyrimų projektą:

Balsas D., Liškiavos piliakalnio (3658) teritorijos, Varėnos r. sav., Liškiavos k., 2014 m.

detaliųjų archeologinių tyrimų projektas, 2014-07-22

(projekto pavadinimas, aprobavimo data)

archeologinių tyrimų grupę sudaro šie archeologai (pildoma, jeigu grupė sudaroma):

Marius Petkus, Andrius Milius

(vardai, pavardės)

(antra pusė)

Papildomi paveldosaugos reikalavimai archeologinių tyrimų metu :

Leidimas galioja iki 2014-11-30
(metai, mėnuo, diena)

Leidimo galiojimas pratęstas iki _____
(metai, mėnuo, diena)

Apskaitos, paveldotvarkos planavimo
skyriaus vyriausioji specialistė
(leidimą išdavusio tarnautojo pareigų pavadinimas) (parašas) Ieva Bartminaitė
(vardas, pavardė)

_____ (leidimą galiojimą pratęsusio tarnautojo pareigų pavadinimas) _____ (parašas) _____ (vardas, pavardė)
A. V.

Leidimas taip pat tyrėjui suteikia teisę naudoti elektronines priemones, sudarinėti planus, filmuoti, fotografuoti, piešti, rinkti radinius ir mėginius tiriamame objekte.

Tyrėjas archeologinių tyrimų metu ir juos atlikęs privalo laikytis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (Žin., 1995, Nr. 3-37; 2004, Nr. 153-5571), Paveldo tvarkybos reglamento PTR 2.13.01:2011 „Archeologinio paveldo tvarkyba“, patvirtinto Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2011 m. rugpjūčio 16 d. įsakymu Nr. ĮV-538 (Žin., 2011, Nr. 109-5162), Nekilnojamųjų kultūros vertybių atskleidimui reikalingų tyrimų duomenų apimties aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Kultūros ministro 2005 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. ĮV-259 (Žin., 2005, Nr. 80-2927), Kultūros paveldo objektų ar vietovių apžiūros, būklės fiksavimo ir tyrimo atlikimo užtikrinimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2005 m. birželio 9 d. įsakymu Nr. ĮV-240 (Žin., 2005, Nr. 76-2766), Nekilnojamojo kultūros paveldo tyrimų metu rastų archeologinių radinių perdavimo muziejams taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2005 m. vasario 25 d. įsakymu Nr. ĮV-66 (Žin., 2005, Nr. 30-960), Leidimų atlikti archeologinius tyrimus išdavimo tvarkos aprašo, kitų teisės aktų nustatytų paveldosaugos reikalavimų ir šiame leidime nustatytų papildomų paveldosaugos reikalavimų.

Suderinta:
plūytis

Klaipėdos universiteto
Baltijos regiono istorijos ir archeologijos
instituto direktoriai
doc. dr. Silya Počytė

**Liškiavos piliakalnio (3658) teritorijos, Varėnos r. sav., Liškiavos k.,
2014 m. detaliųjų archeologinių tyrimų projektas**

Projektą parengė: Darius Balsas, m. t.,

Tel. Nr. 864739974

El. paštas: darius_balsas@yahoo.com

Klaipėdos universiteto Baltijos regiono istorijos ir archeologijos institutas
Herkaus Manto g. 84,
LT-92294 Klaipėda,
tel.: (+37046) 398806,
faksas: (+37046) 398805,
e. paštas: briai@briai.ku.lt

Klaipėda, 2014 m. liepa

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

Klaipėdos universiteto Baltijos regiono istorijos ir archeologijos institutas kartu su Lenkijos Mokslų akademijos Archeologijos ir etnologijos institutu tęsia tarptautinį mokslinį projektą, kurio pagrindinė užduotis paskelbti Suražo (Lenkija) ir Liškiavos piliakalnių archeologinių tyrimų medžiagą. Projektą finansuoja „Lenkijos respublikos kultūros ir nacionalinio paveldo ministerija“.

2013 m. minėto projekto metu Liškiavos piliakalnyje buvo atlikti detalieji archeologiniai tyrimai. Tyrimai buvo vykdomi dviem etapais. I-ojo etapo metu gegužės mėn. Liškiavos piliakalnio aikštelėje buvo atlikti topografiniai matavimai ir geofizikiniai tyrimai. Tyrimus atliko prof. K. Misiewicz su cezio magnetometru "Geometrics G858 Magmapper". II-ojo etapo metu, remiantis geofizikinių žvalgymų duomenimis, vyko nedidelės apimties detalieji archeologiniai tyrimai, siekiant nustatyti geomagnetinių tyrimų metu fiksuotų linijinių struktūrų kilmę ir paskirtį.

Tyrimų metu piliakalnio aikštelėje buvo atlikti žvalgymai apie 1870 m² dydžio plote, ištirtos dvi 2x5 m dydžio perkastos. Žvalgymų metu piliakalnyje buvo atlikti geomagnetiniai tyrimai. Geomagnetinių tyrimų metu aptikta anomalijų rekonstruoto bokšto aplinkoje. Taip pat fiksuotos linijinės ir lokalsios anomalijos – šių anomalijų vietose tirtos perkastos. Geomagnetinių tyrimų metu užfiksuotų linijinių struktūrų, spėjamo piliakalnio šlaite buvusio pylimo versija nepasitvirtino. Archeologinių tyrimų metu šioje vietoje užfiksuota geologinė struktūra – įžemio smėlio fone pilkos spalvos žvyro intarpas.

Piliakalnyje ištirtos dvi 2x5 m dydžio perkastos nr. 9 ir nr.10, iš viso bendras 20 m² plotas. Perkasoje fiksuotas nuo 7 iki 105 cm storio I tūkst. po Kr. viduriu - II tūkst. pradžia datuojamas kultūrinis sluoksnis. Tyrimų metu rasta ir inventorinta 181 vnt. radinių, iš jų 6 individualūs radiniai, 167 vnt. lipdytos ir žiestos keramikos šukių, 13 vnt. molio tinko ir 1 vnt. metalo lydymo šlako gabaliukas, gyvūnų kaulų. Perkasoje nr. 9, įžemio fone fiksuotos 3 duobės, kurios yra pusapvalės arba apskritimo formos, nuo 39x42 iki 52x121 cm skersmens ir nuo 10 iki 105 cm gylio. Duobė nr. 1 aptikta 0,5 m gylyje (H_{abs} 100,99 m) ir yra 52x121 cm dydžio pusapvalės formos su nedegto rausvo molio sluoksniu centrinėje dalyje. Įgilinta iki 105 cm gylio, kraštai nuolaidūs, dugnas plokščias. Duobė užpildyta juoda degėsinga žeme su nedegto molio intarpu viršutinėje dalyje. Duobėje rasta lipdytos keramikos šukių. Duobė nr.2 aptikta 0,6 m gylyje (H_{abs} 100,79 m) ir yra

39x42 cm skersmens, apskritimo formos, plokščiu dugnu, apie 10 cm įgilinta į žemį. Duobėje archeologinių radinių nerasta. Duobė nr.3. fiksuota 0,55 m gylyje (H_{abs} 100,45 m) ir yra 48x96 cm skersmens, pusapvalės formos. Įgilinta iki 70 cm gylio su nuožulniais kraštais ir pusapvaliu, šiek tiek smailėjančiu dugnu. Duobė užpildyta juoda degėsinga žeme. Duobėje rastos akmeninės trinamosios girnos. Taip pat duobėje aptiktas kaulo rago dirbinio ruošinys, keramikos lygiu ir grublėtu paviršiumi, molio tinko, gyvūnų kaulų (Balsas, D. *Liškiavos piliakalnio (3658) teritorijos, Varėnos r. sav., Liškiavos k., 2013 m. detaliųjų archeologinių tyrimų ataskaita*. Klaipėda, 2014)

Šiais metais planuojama pratęsti tyrimus.

Tyrimų tikslas - nedidelės apimties archeologinių tyrimų pagalba patikslinti esamus mokslinius duomenis apie piliakalnyje ir jo papėdėje esančius kultūrinius sluoksnius, jų stratigrafiją ir chronologiją, paimiti kultūrinio sluoksnio mėginius C14 datavimui, fosfatų, sunkiųjų metalų bei paleobotaniniams tyrimams. Naujai surinkti moksliniai tyrimų duomenys bus panaudoti interpretuojant ir publikuojant ankstesnių archeologinių tyrimų medžiagą.

Tyrimų apimtis: Liškiavos piliakalnio aikštelėje ir papėdėje, planuojama ištirti 2 2x5 m dydžio perkasas, bendrą apie 20 m² dydžio plotą.

Perkasą Nr. 11 planuojama ištirti ŠR piliakalnio aikštelės dalyje, šalia 1975 m. J. Markelevičiaus tirtos perkasos Nr. 3. Perkasoje kultūriniame sluoksnyje fiksuotos molio ir smėlio priemaišų. Šios priemaišos hipotetiškai interpretuotos kaip nesudėtingos medinės pilies gynybinės užtvartos liekanos. Dėl tirtos siauros 1 m pločio perkasos apimties ši užtvarta nebuvo plačiau ištirta ir nenustatyta šios užtvartos konstrukcija (Markelevičius, J. 1975 m. *Liškiavos /Varėnos raj./ piliakalnio ir alkakalnio archeologinių tyrimų ataskaita /1 dalis/*. V., 1976, Nr. 766. p. 9).

Perkasą Nr. 12 planuojama tirti ŠR piliakalnio papėdės dalyje, siekiant nustatyti gyvenvietės egzistavimo faktą ir chronologiją. 1975 ir 1977 m. J. Markelevičiaus tyrė tik piliakalnio V, ŠR, R, Š pašlaitėse. Šiose vietose fiksuotas kultūrinis sluoksnis, toliau nuo piliakalnio esančioje papėdėje nebuvo tirta.

Tyrimų trukmė: 2014 07 29 – 11 30.

Archeologiniai ir istoriniai duomenys: 1962 m. piliakalnį tyrinėjo V. Daugudis ir K. Mekas, archeologinių tyrimų ataskaita nėra išlikusi. Šių tyrimų apibendrinti duomenys savo metu buvo publikuoti. Tyrinėjimų metu aptiktas iki 1,3 m storio kultūrinis sluoksnis, fiksuotos dviejų mūrinių bokštų vietos, aptikta

molinių plytų ir kalkių duobė. (Mekas, K. Liškiavos pilis. *Mokslas ir gyvenimas*. Vilnius, 1963, Nr. 10, p. 29 – 31; Mekas, K. Liškiavos pilis. *Lietuvos pilys*. Vilnius, 1971, p. 241 – 244).

1975 ir 1977 m. J. Markelevičius piliakalnyje ištyrė apie 250 m² dydžio plotą, aptiko iki 1,5 m storio kultūrinį sluoksnį, kurį datavo III a. pr. Kr. – IX a. po Kr. Taip pat aptikti medinių įtvirtinimų pėdsakai. Medinė pilis keletą kartų degusi. Mūrinės statybos pėdsakų aikštelės P, Š ir R dalyse neaptikta. Nustatyta, kad medinė pilis apleista IX – X a. prad., mūrinė pilis statyta XIV a. pab. – XV a. Ji buvo neužbaigta. 1977 m. tyrimų metu patikslintas kultūrinio sluoksnio paplitimas. Kultūrinis sluoksnis aptiktas piliakalnio aikštelėje, rytiniame ir vakariniame šlaite, bei įduboje į vakarus nuo piliakalnio. Kultūrinio sluoksnio nerasta pietinėje piliakalnio papėdėje, pietiniame šlaite ir gūbryje į vakarus nuo piliakalnio, bei jis sunaikintas šiaurinėje piliakalnio papėdėje (Markelevičius, J. *Liškiavos piliakalnyje (Varėnos raj.) 1962 m. archeologinių tyrinėjimų metu surinktų radinių sąrašas*. V., 1976, Nr. 542; Markelevičius, J. *1975 m. Liškiavos /Varėnos raj./ piliakalnio ir alkakalnio archeologinių tyrimų ataskaita /1 dalis/*. V., 1976, Nr. 766; Markelevičius, J. *1975 m. Liškiavos /Varėnos raj./ piliakalnio ir alkakalnio archeologinių tyrimų ataskaita /2 dalis/*. V., 1976, Nr. 766A; Markelevičius, J. *Žemės darbu, atliktų tvarkant Liškiavos piliakalnius ir jų aplinką, archeologinės priežiūros ir fiksacijos ataskaita*. V., 1977, Nr. 576A).

2005 m. piliakalnyje buvo atlikti žvalgymai. Žvalgytas 63 m² plotas. R šlaito laiptų vietoje žvalgytas 41 m ilgio ruožas, kur abipus laiptų buvo iškasti 40 – 60 cm gylio ir 60 cm pločio drenažo grioviai. Aptiktas nuslinkęs iki 70 cm storio kultūrinis sluoksnis su grublėtosios keramikos šukėmis, datuojamas I tūkst. Aikštelėje, abipus tako, iškasti 13 m ilgio, 50 cm pločio ir 40 cm gylio drenažiniai grioveliai. Po 10 – 15 cm storio velėnos sluoksniu fiksuotas gelsvai pilkas maišytas smėlis be jokių radinių (Zalepūgienė, A. *Liškiavos piliakalnis ir alkakalnis. Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 2005 metais*. Vilnius, 2006, p. 59 – 60; Zalepūgienė, A. *Liškiavos piliakalnio (A204/P) ir Alkakalnio (M25K) (Merkinės sen., Varėnos r.) 2005 m. archeologinių žvalgymų ataskaita*).

Taipogi 1975 – 1977 m. buvo atlikti tyrimai šalia piliakalnio esančioje kalvoje (ataskaitose vadinama Alkakalniu, šiuo metu tai yra saugoma Liškiavos dvarvietės bei Kalno ir akmens teritorija). 1975 m. tyrimų metu ištirtas 590 m² plotas, aptiktas XV – XVII a. kultūrinis sluoksnis, bei Nemuno pakrantėje rastas pėduotasis akmuo. Nustatyta, kad kalvoje nuo XV a. II – osios pusės stovėjusi

bažnyčia, kuri sudegė XVI a. viduryje. Po gaisro ji buvo atstatyta. Bažnyčių aplinkoje rasta palaidojimų. Nuo XVII a. kalvoje buvo pastatyti dvaro rūmai. 1977 m. buvo stebimi kalvos tvarkymo darbai, kurių metu kultūrinis sluoksnis fiksuotas po supustyto smėlio sluoksniu. Taip pat aptiktas sunaikintas kultūrinis sluoksnis šiaurinėje ir rytinėje alkakalnio papėdėse (Markelevičius, J. 1975 m. *Liškiavos /Varėnos raj./ piliakalnio ir alkakalnio archeologinių tyrimų ataskaita /I dalis/*. V., 1976, Nr. 766; Markelevičius, J. *Žemės darbų, atliktų tvarkant Liškiavos piliakalnių ir jų aplinką, archeologinės priežiūros ir fiksacijos ataskaita*. V., 1977, Nr. 576A).

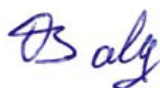
Tiesioginių istorinių duomenų apie Liškiavos pilį nėra žinoma. Manoma, kad Liškiavos piliakalnyje buvo pradėta statyti mūrinė pilis, tačiau po 1410 m. Žalgirio mūšio pilies statymas buvo sustabdytas. K. Mekas su Liškiavos pilimi sieja 1407 m. Vytauto susirašinėjimą su ordinu, kuriame minimas mūrininkas iš Karaliaučiaus. Mūrininkas palikęs pradėtą statyti pilį išsiprašė leidimo išvykti į Karaliaučių. Laiške prašoma atsiųsti mūrininką pradėtai statybai užbaigti (Mekas, K. *Liškiavos pilis. Lietuvos pilys*. Vilnius, 1971, p. 243; Tarasenska, P. *Užnemunės krašto piliakalniai*. Vilnius, 1997, p. 159).

Pridedamų priedų sąrašas:

Priedas Nr. 1. Situacijos planas.

Priedas Nr. 2. Objekto fotofiksacija prieš tyrimus.

KU BRIAI jaunesnysis mokslo darbuotojas

Darius Balsas

Priedas Nr. 1. Situacijos planas.

Priedas Nr. 2. Objekto fotofiksacija prieš tyrimus.

Tyrimų vieta – piliakalnio aikštelė iš R

Tyrimų vieta į R nuo piliakalnio iš V

Tvirtinu

Muziejaus direktorius _____

2014 m. _____ mėn. ___ d.

LIETUVOS NACIONALINIS MUZIEJUS
2001 Vilnius, Arsenalo 1, tel.: 2627774, 2121939, faks. (307-5) 2611023**PRIĖMIMO AKTAS Nr. 323**2015 m. gegužės mėn. 11 d. mes, muziejaus darbuotojės Archeologijos skyriaus archeologasGytis Grižasir Klaipėdos universiteto Baltijos regiono istorijos ir archeologijos institutasarcheologas Darius Balsas, t. 864739975;

sudarėme šio akto keturis egzempliorius apie tai, kad pirmas priima (nuolatinai, laikinai), o antrasis perduoda muziejui šiuos muziejines reikšmės daiktus:

Eilės Nr.	Daikto pavadinimas ir jo trumpas aprašymas	Daiktų sk.	Daikto būklė	Kaina	Suma	Pastabos
1-63	Puodų lipdytų, žiestų dalys, keramika	63	geras		Iš ekspedicijos	80 118447
64-67	Skeltė, skaldytinio dalis ir nuoskalos su darbiniu retušu, titnagas	4	geras			
68	Lango dalis, stiklas	1	geras			
69	Samtelio dalis, keramika	1	geras			
	Liškiavos (Varėnos r.)					
	Piliakalnis (3658) Radiniai priimti pagal 2014 m detaliųjų archeologinių tyrimų ataskaitos radinių sąrašą. ARA 34 b					

